JAVA-BODE.

NIEUWS- HANDELS- EN ADVERTENTIE-BLAD VOOR NEDERLANDSCH-INDIE.

A°. 1855. **Zaturdag 1 December.** **N°. 96.**

Prijs per halfjaar voor *Batavia* .... f 12.50
» » » » *Java* .... » 15.—
» » » » *Buitenbezittingen* ...... » 17.50
De betaling geschiedt vooruit. — Brieven *franco*.

De JAVA-BODE verschijnt op Woensdag en Zaturdag van elke week, vóór posttijd.

De prijs der Advertentiën is... f —.60 duiten voor de *Vijf woorden*.
Bij eerste of meerdere herhaling —.30 » » » » »
Behalve het Zegel voor den Lande.

Bij deze Courant behoort één BIJVOEGSEL.

Door Z. M. den Koning is benoemd tot commandeur der orde van de Eikenkroon, de ambtenaar belast met de cultuur der kina *J. K. Hasskarl.*

Civiel Departement.

Ontslagen:

Eervol, uit 's lands dienst, met behoud van regt op pensioen, de commies op het residentiekantoor te Banjoemaas *C. F. Philips*.

Benoemd:

Tot secretaris van het gouvernement der Moluksche Eilanden, tevens algemeenen ontvanger te Amboina, *G. Vriese*, thans ambtenaar op non-activiteit, laatst secretaris van het gouvernement van Celebes en Onderhoorigheden.

Militair Departement.

Bevorderd:

Bij de geneeskundige dienst

Tot officier van gezondheid der 2de klasse, de officier van gezondheid der 3de klasse *C. G. C. F. Greiner*, met bepaling, dat hij in de ranglijst der officieren van gezondheid der tweede klasse rang zal nemen boven den officier van gezondheid der 2de klasse *E. F. Meijer*.

Benoemd:

Tot adjoints bij den generalen staf, de eerste luitenant der infanterie *C. Beerens* en de eerste luitenant der artillerie *J. H. Betz*.

Verleend:

Een 2jarig verlof naar Nederland, wegens ziekte, aan den kapitein der infanterie *W. Rijkens*.

Marine Departement.

Benoemd:

Tot teekenaar en lithograaf bij de commissie tot verbetering der Indische zeekaarten, de gepasporteerde sergeant *C. A. Oehler*.

Advertentien.

De resident van Batavia, maakt bekend, dat bij de, op den 22sten December aanstaande te houden verkooping van stofgoud, almede zullen worden verkocht de ondervolgende goudwerken:

1 gouden ring ter zwaarte van 24 stuivers.
1 idem » » » 22 »
1 idem » » » 22 »
1 idem » » » 22 »
1 stel gouden tandenstokers enz. 1 reaal of 30 stuivers.
1 » idem idem 1 » » 47 »

De resident van Batavia, maakt bekend, dat op de publieke Vendutie, te houden op Zaturdag den 22sten December aanstaande, in 's lands kleeding- en provisiepakhuizen, *precies ten elf ure* zullen worden verkocht: twee perceelen gouvernements grond, gelegen te Batavia in het oosterveld, blok L, deel 35, sectie III, no. 56/48 en 57/49, bij de verponding geregistreerd sub no. 8885 en 8886, elk bebouwd met een steenen huis met pannen gedekt.

De assistent-resident van het zuider- en oosterkwartier der ommelanden van Batavia maakt bekend dat, op Donderdag den 13den December 1855, des voormiddags ten 9 ure, ten zijne kantore te Meester-Cornelis, zal worden uitbesteed de levering van voeding aan de gevangenen en veroordeelden te Meester-Cornelis en te Bassie, gerekend respectievelijk op een honderd koppen daags, alsmede de levering van lampolie voor verlichting der gevangenissen en de wachthuizen der oppassers, een en ander voor het jaar 1856.

Landmail van December.

De directeur der posterijen te Batavia, herinnert belanghebbenden dat, het mailstoomschip in December den 11den zullende vertrekken, de brievenpakketten daarmede te verzenden, bij het postkantoor te Weltevreden zullen worden gesloten op Maandag den 10den December aanstaande:
a. des avonds ten 8 ure, voor Europa, Britsch-Indie, China, enz. enz.
b. des middags ten 1 ure, die voor Banka, Palembang, Billiton en Riouw.

Vendutien.

Maandag 3 December voor de toko en woonhuis van wijlen de weduwe *Leguigneur*, geboren *Péroline Chantre*, op Rijswijk, door *Vaupel & Co.* (**Zondag 2 Dec.** te bezigtigen.)

Dingsdag 4 December, wegens vertrek, voor het woonhuis van den chinees *Peh-Goantjien*, te Bazaar Senin, door *van Slooten, Morgan & Co.*,

Woensdag 5 December, voor het commissiehuis van *A. van Ommeren & Co.*, wegens likwidatie,

Donderdag 6 December, voor het woonhuis van mevrouw *Saul*, op Parapattan. Daags te voren te bezigtigen.

Vrijdag 7 December, voor het commissiehuis van *van Slooten, Morgan & Co.*,

Zaturdag 8 December, in het locaal der Beurs.

Oproeping van Crediteuren.

In de *Javasche Courant* van heden, worden opgeroepen de debiteuren en crediteuren in den navolgenden boedel:

Door de Testamentaire Executrice, te Batavia: van wijlen den heer *C. M. Visser*.

Vertrekkende Personen.

John Loudon. — *J. S. Crawfurd*,

Aangekomen Vreemdelingen.

Van den 26 tot en met 29 November 1855.

MARINE HOTEL. *R. v. Vierhouten*, van Timor. — *A. C. Jagen, Stort*, van Timor. — *P. J. Idenburg*, van Padang. — *F. A. Henning*, van Padang.

JAVA HOTEL. *H. G. van Affelen van Saemsfoort*, van Samarang. — *J. J. Mangold*, van Samarang. — *A. Dekens*, van Samarang. — *J. P. Beest Holle*, van Samarang. — jonge heer *P. H. J. Varkevisser*, van Samarang. — *G. Lange*, van Hamburg. — *Samd. Binson*, van Boston.

HOTEL WILLEM II. *E. Schwerler*, van Muntok. — *J. H. Mentz*, van Muntok.

ROTTERDAMSCH HOTEL. *A. Dekens*, van Soeracarta.

Advertentiën.

Bevallen van eenen ZOON, *G. P. Geuken*, geb. *Terpstra*.

SOERABAYA, 19 *November* 1855. (2303)

Bevallen van eene DOCHTER *G. A. M. de Graaff*, *de Winter*.

BANDONG, 22 *November* 1855. (2295)

Bevallen van eene welgeschapene DOCHTER, *J. Z. E. Bonset*, echtgenoot van

(2337) C. VAN' BRONCKHORST.

SOERAKARTA, 23 *November* 1855.

Heden ontvang ik het berigt van het overlijden mijns broeders, den heer *S. H. de Lange*, in leven Geografisch Ingenieur. Hij ging den 20sten Mei jl. van de reede van Batavia tot herstel van gezondheid naar Nederland onder zeil; den 29sten daaraanvolgende ontsliep hij zacht, nalatende eene weduwe en vier jonge kinderen.

(2358) G. A. DE LANGE.

SOEMEDANG, 28 November 1855.

Op den 30sten October 1855 overleed te Batavia mijn echtgenoot vrouwe *Maria Jacoba de Hooge*, in den ouderdom van 71 jaren, na eene echtverbindtenis van 24 jaren.

(2300) J. D. FRANKHANEL.

Heden overleed alhier de oudste onzer tweelingen, in den ouderdom van 8 maanden en 18 dagen.

M. S. TAYLOR.
(2296) C. H. TAYLOR,
BATAVIA, 14 *November* 1855. *Denniston*.

Heden overleed tot mijne diepe droefheid mijn geliefden echtgenoot den heer *K. H. van Heusden*, mij nalatende twee kinderen te jong om hun verlies te beseffen.

(2304) S. ATKINS,
Wed. *van Heusden*.

TAGAL, 23 *November* 1855.

Heden overleed in den jeugdigen ouderdom van 14 maanden, *Elise Theodorine*, jongste kind van

Mr. L. J. J. VERENET
en J. B. A. VERENET,
Hemmelder.

BATAVIA, 24 *November* 1855. (2290)

Vendutie.

MODE ARTIKELEN.

op Maandag den 3 December 1855,

voor de Toko van wijlen de Weduwe **LE GAIGNEUR**,

van eene menigte op nieuw ontpakte fraaije, Mode Artikelen, Zijden Stoffen, enz., enz., enz.

ZONDAG den 2den te BEZIGTIGEN.

☞ De dag der verkooping van het Huis, Meubilair, Tokokasten, enz., zal nader worden bekend gemaakt.

(2324) VAUPEL & Co.

Vendutie

Dingsdag 4 December 1855,

wegens vertrek, voor het woonhuis van den chinees **Peh Goandjien**, te Bazaar Senin, door *Van Slooten, Morgan & Co.*,

van wagens, bendies, paarden, huismeubelen enz. voorts nog van twee opstallen van steen met pannen gedekt, staande op den grond van *Tan Kangsoey*, op Senin, bij de kongsieboeken ingeschreven onder No. 50 en No. 51. (2308)

Vendutie

op Woensdag den 5 December 1855,

voor het Commissiehuis van *A. van Ommeren & Co.* wegens liquidatie,

van puike boter, valk- en haantjes bier, diverse provisiën, kantoorboeken, propatria papier, tafel- en dessert serviezen, glas- en aardewerk, linnen band, speeldoozen, goud en zilverwerk, drie prauwen papan van circa 3 koyangs en een perceel, gelegen vijf bruggen. (2339)

DE DIEFSTAL UIT LIEFDE (*vervolg.*)

Clotilde met haar vast, heerschzuchtig, overal driest ingrijpend wezen, was hoog, slank, misschien een weinig te mager, daarbij met bruin, niet al te weelderig haar, donkere, schitterende, provocerende oogen, gedistingueerde gelaatstrekken en eene trotsche, door een altijd uitstekend en eenigzins „gewaagd toilet," gelijk de salonuitdrukking heet, imposant gemaakte houding. Naast eene paarlenreeks der schoonste tanden hinderden enkel een weinig zonderling, misschien door het eigenzinnig gebruik van koud water geharde, niet bijzonder schoone en geenszins teeder gevormde handen.

Natalia, die omstreeks twee vingerbreed langer dan Clotilde zijn kon, scheen gewoonlijk nog kleiner dan deze, vooreerst omdat zij meestal een weinig gebukt ging, maar ten andere ook, omdat hare vormen, fijner, voller en gezonder. door, eene uiterst eenvoudige kleedng niet alleen niet bijzonder uitkwamen, maar men kon zeggen, regtstreeks benadeeld werden. Hare tanden waren wel is waar even wit en verblindend als die van Clotilde, maar niet zoo klein en regelmatig. Daarentegen had zij eene zoo witte, edel en schoon gesneden hand, dat die harer jonge meesteres volstrekt de vergelijking daarmede niet doodstaan kon. Heur hair was blond en van eene betooverende volheid, haar oog groot en blaauw, met eene hartwinnende zachtheid en innigheid in den blik.

Wanneer men zich Natalia zoo geschilderd in den geest voorstelt, zal men naauwelijks nog noodig hebben, zich te laten zeggen, dat aan dit uiterlijk beantwoordende haar binnenste, hart, gemoed en ziel van de toegenegenste warmte, de teederste vrouwelijkheid en de opofferendste ondergeschiktheid waren. Van de jeugd af gewoon, jongere broeders en zusters op te passen en te verzorgen, zich naar den wil van vreemden te voegen, zich eigen wenschen en begeerten ten genoege van anderen te ontzeggen, lijdenden en zieken te verplegen, was zij geheel en al de type van die vrouwengestalten geworden, die men zoo bij voorkeur en gaarne als Duitsche kenmerkt.

Was Natalia nu daardoor, zoowel als door hare uiterlijke verschijning, van Clotilde onderscheiden, dit verschil nam nog toe, wanneer men datgene beschouwde, wat hare neigingen en lievelingsbezigheden uitmaakte, en waar zij nu volkomen met hare gebiedster in tweestrijd stond. De gezelschapsjufvrouw was met eene soort van dweeperij aan de muziek gehecht, zij bespeelde het klavier met eene bedwelmende vaardigheid en zong met eene stem, die ongetwijfeld ook in het openbare leven en voor de strengste kunstregters haar geluk gemaakt zou hebben; schoone gedichten en romans las zij gaarne, politieke of wetenschappelijke verhandelingen daarentegen, gelijk ze Clotilde met gemak in zich opnam en verarbeidde, kon zij slechts onvolkomen begrijpen en enkel met gering voordeel voor zich en de vorming van haar geest aanwenden.

De dagen, die zij in het huis der weduwe von Gl...n doorbragt, waren, zoonls men zich zal kunnen verbeelden, niet juist de gelukkigste voor haar. Wel werd zij uiterst gepast en met zachtheid behandeld, zij genoot den vrijen omgang met allen, die, in het huis der weduwe von Gl...n toegang hadden, zij bezocht den schouwburg, somtijds zelfs bals en gezelschappen, waartoe zij uit aanmerking vóór hare dames, zoowel als uit behagen in hare talenten en haar zedig, fijn gedrag uitgenoodigd werd, kortom, er ontbrak haar uiterlijk eigenlijk niets; maar daarvoor moest zij innerlijk een des te grooteren en smartelijken druk ondervinden.

Clotilde, die volstrekt geen stem bezat, het gezang verachtte en de muziek verfoeide, had haar het spelen op de piano, zoowel als het zingen in huis regtstreeks verboden.

„Gij kunt het immers elders doen," had de weduwe bij gelegenheid van dit verbod opgemerkt. „Wanneer wij in gezelschap en op soirées zijn, dan oogst gij bovendien nog toejuiching in bij dat gedeelte der vergadering, dat, wijl het tot een ernstig gesprek niet in staat is, of geene whistpartij vindt, hartelijk verheugd en dankbaar is, een gemakkelijk onderhoud en verstrooijing voor zijne zinnen te bekomen.

Dat de muziek verteederen en voor gevoelige gemoe-

Vendutie

op Donderdag den 6 December 1855,

voor het woonhuis van Mevrouw Saul op Parapattan,
door *John Pryce & Co.*,

van eenen netten en goed geconserveerden inboedel, bestaande uit fraaije mahoniehouten meubelen, spiegels en schilderijen, eene piano, lampen, kristal- en glaswerk, eet- en theeserviezen, boekwerken en verder van rijtuigen, rij- en wagenpaarden, bloemen, enz. enz.

Daags te voren te bezigtigen. (2357)

Vendutie

op Vrijdag 7 December,

voor het commissiehuis van *van Slooten, Morgan & Co.*,

van beschadigde en onbeschadigde Lijnwaden, Drills, Goeniezakken, Deur- en Kist Sloten, Provisien in blik, Boter, 50 vaten Amerikaansch Meel, Holl. Bier, Glas en Aardewerk. (2355)

Verkoop van Bankactiën.

De Ondergeteekenden zullen in den loop der volgende maand op publieke vendutie verkoopen **tien aandeelen in de Javasche Bank.**

(2315) JOHN PRYCE & Co.

BATAVIA, 28 *November* 1855.

De ondergeteekenden hebben pas uit Engeland ontvangen:

een factuur superieure Provisien,

bestaande uit Zalm, Soep, Bokking, Gort in blikken, Erwten, West-Indisch Zuur, Olijven, Carpers, enz.

(2354) VAN SLOOTEN, MORGAN & Co.

St. Nicolaas,

De Toko van CHAMA, LAUGIER & ESMIOL

zal in den avond van **5, 6 en 7 December** prachtig verlicht en gedecoreerd zijn.

Men zal zich kunnen voorzien van velerlei

Voorwerpen, dienstig tot Geschenk.

Kinderspeelgoed.

Allerlei Versch Gebak en St. Nicolaasgoed.

Banketletters, Bonbons, Surprises, enz.,

voorts verschillende soorten

IJS.

(2359)

St. Nicolaas.

Van Holland ontvangen een factuur St. Nicolaasgebak, waaronder groote vrijers en vrijsters, ruiters en kleingoed, plaatbanket, groote gedécoreerde sucade- en Bossche koeken, Boerhavensche suiker, rose domino's klontjes, alle soorten fijn suikerwerk, bonbonières, een legio Fransch speelgoed en andere geschenkvoorwerpen.

Op de avonden van 5 en 6 December wordt er

IJS en andere Ververschingen

verstrekt.

(2335) LEROUX & Co.

Machinerie.

Suiker-Fabriekanten gelieven op te merken, dat de Ondergeteekenden ten allen tijde eene aanzienlijke voorraad **Waarlooze Machinerïen** voorhanden hebben.

(1600) PITCAIRN, SYME & Co.

Agenten voor de Low Murr en andere Gieterij Maatschappijen.

Bij de Ondergeteekenden is ontvangen en zoowel *en gros* als *en détail* verkrijgbaar:

Verguldе Gallerijen voor Gordijnen,
" Gordijn Armen.
" Kroonen met 12 lichten,
Bijzonder fraaije Stolpen, mat geslepen en in verschillende kleuren.
Geborduurde Zakdoeken,
Dameskleedjes met Garnituren, enz.,
Diverse ordinaire en fijne Rijtuiglakens,
Fijn zwart Cachemire en Satin de laine,
Fijne zwarte en gekleurde Tricots,
Zwart Wasdoek.
en verder nog **bijzonder fraai**

KINDERSPEELGOED,

waaronder:

Gekleede en ongekleede Poppen.
Legkaarten,
Bouwdoozen.
Domino en Lotto Spellen.
Polyorama's
Doozen met porceleinen Eet- en Theeserviezen, enz., enz.

(2307) LOURAN & VAN WALCHREN.

Bij de Ondergeteekenden verkrijgbaar **Versche klapper Olie** in kelders van 15 vierkante Fleschen, inhoudende ca. een Takker à *f* 12.— Contant.

(2312) VAN SLOOTEN MORGAN & Co.

St. Nicolaas-Feest

op 5, 6 en 8 December.

In het Magazijn van den heer *Rinchon*, Mr. Kleedermaker, verscheidenheid van Kinderspeelgoed, Bonbondoozen, Reukwerken en Ververschingen. (2314)

Regenmantels

van Wasdoek en Camblets zijn voorradig bij

(2305) S. D. BRANDON,
in de Stad en op Passer Senin.

Dépôt van geraffineerde Suiker

bij VAUPEL & Co.

De ondergeteekenden hebben de eer het Publiek te verwittigen, dat bij hen verkrijgbaar is de Suiker van de raffinaderij van den heer *H. Mac Gillavry* nabij Soerabaya; aangezien de bewerking op eene groote schaal geschiedt, is dezelve tegen *f* 8.— contant per mandje van 1/4 picol, No. 1, te verkrijgen; de ten dezen gevolgde nieuwe wijze van bewerking verdient, als meer zoetdeelen inhoudende, verre de voorkeur boven de gewoonlijk gevolgde.

(2317) VAUPEL & Co.

Voor Heeren Militairen.

Ontvangen:

Groot Tenu Koppels. — Kapiteins- en Luitenants Kwasten. — Nieuw model Epauletten.
Nederlandsche Leeuwen- en Militaire Willems Orde.

(2306) Bij S. D. BRANDON.

Per Mail ontvingen de ondergeteekenden

Militaire Willems ordes 3de en 4de klasse.
Ordes van den Nederl. Leeuw en van de Eikenkroon.
Metalen Kruizen.
Onderscheidingsteekens van XV, XX, XXV en XXXjarigen dienst voor HH officieren van het Leger en der Schutterij. Medailles voor de Schutterij, in diverse groote geässorteerd, benevens de daartoe behoorende Linten in verschillende breedte en breed Oranje Medaille Lint.

(2302) VAN RIET & TER GOUW.

TE KOOP Het Woonhuis, gelegen op Molenvliet, bewoond door en toebehoorende aan den heer *D. Peereboom Voller*.

Te bevragen bij den eigenaar en de firma

(2294) TIEDEMAN & VAN KERCHEM.

BATAVIA, 27 *November* 1855.

TE KOOP à comptant, eene nieuwe **PIANO**, (Klein Staartstuk, nieuw model), uiterst solide voor dit klimaat bewerkt.

Te bevragen bij

(2316) JOHN PRYCE & Co.

MAGAZIJNEN VAN HEEREN MODE ARTIKELEN

van

S. D. BRANDON,

in de Stad en op Passer Senin.

Door ontvangst van eene groote partij laken, tricots, linnen drills, engelsch leder, satijnen-, zijden- en piqué vestenstoffen, verscheidene soorten van paletot stoffen, enz., zijn de prijzen der kleedingstukken verminderd, en thans vastgesteld als volgt:

1 superfijne zwarte laken rok 1 " satin de laine of tricot pantalon 1 vest naar keuze	*f* 75,—
Als boven, van zwart thibet of satin de chine, naar keuze	- 50 —
1 dozijn fijne witte paletots	- 55 —
1 " gekleurde paletots	- 60,—
1 " superfijne witte linnen drill pantalons, eerste kwaliteit	- 90,—
1 dozijn superfijne wit of geel linnen drill pantalons, tweede kwaliteit	- 70 —
1 dozijn engelsch leder pantalons	- 60.—
1 " wit engelsch keper pantalons	- 50,—
1 " witte of gekleurde piqué vesten, prima kwaliteit	- 50,—

Uniform jassen van het beste militaire laken (zonder borduursel)	*f* 50,—
Uniform pantalons van het beste laken	- 25,—
Blaauw laken marine buis	- 30,—
Blaauw laken schutters rok	- 30 —
Gekleurde tricot pantalons, laatste smaak	- 20 —
1 dozijn witte of gekleurde hemden *f* 24.— à	- 60,—
1 " flanellen borstrokken - 30.— "	- 50 —
1 " kabaaijen - 20 — "	- 24.—
1 " nachtbroeken - 20,— "	- 24,—

Voor Liverij Bedienden.

1 laken koetsiers rok
2 laken jongens buisjes
1 koetsiers hoed
2 jockey petten
} laken en galon naar keuze *f* 100

Bij minder hoeveelheid zullen de prijzen even billijk gesteld worden.

Alle deze goederen zijn van de beste kwaliteit, en bij niet voldoende bevinding behoeft men dezelve niet te ontvangen.

Voor vertrekkende personen wordt met den meesten spoed gewerkt, en alles binnen den tijd van twee maal 24 uren afgeleverd.

In beide magazijnen zijn de prijzen gelijk, en worden de kleedingstukken franco aan huis bezorgd.

Bovengenoemde prijzen zijn à contant of op een crediet van eene maand berekend. (1912)

---

deren eene stille behoefte ter zielsontlasting, eene verheffing, kortom een gewijd, door de eenzaamheid eerst regt geheiligd genot zijn kon, daarvan had de weduwe evenmin als hare dochter eenig begrip. Dat de opstellen over eene of andere politieke vraag van den tegenwoordigen tijd, een onderwerp der strenge wetenschap, die Natalia dikwijls harer meesteressen voorlezen moest, voor deze eene doodelijke verveling, eene ware marteling waren, daarvan konden of wilden zij zich ten minste even min eene voorstelling maken. Zij vroegen er niet naar, of de lezeres al de noodige voorkennissen tot het verstaan dezer zaken miste, en of zij buiten staat was, zich dezelven zonder een vriendelijk onderrigt, waaraan zij zich gewis gaarne zou onderworpen hebben, van zelf eigen te maken.

Ja, men schiep er zich zelfs iets op te goed te doen, dat men iemand had, die met een bevallig, van geestelijk verstand getuigend orgaan dingen voordroeg, die haar onbekend waren en over welke men zich voor hare oogen als over onverstane geheimen onderhouden kon.

Maar al te dikwijls, helaas! vindt men ook in geestelijk hooggeplaatste en voorname kringen iets van die gruwzaamheid en *suffisance*, die, anders enkel aan eigenwaan en ruwheid eigen, hier uit eene soort van traagheid en *nonchalance* ontstaan, en des te stuitender en kwetsender zijn, hoe minder zij als voorbedachtelijk doorgaan kunnen. De wijze, waarop de weduwe von Gl...n en hare dochter bij deze voorlezingen de lezeres onopgemerkt lieten, was ongetwijfeld niet opzettelijk of openlijk beraamd, maar ontstond als van zelf daardoor, dat Natalia niet in staat was mede te spreken; doch ook juist daarom was zij voor deze des te krenkender en smartelijker, daar zij het, door Clotilde's spotlust en afwijzende hardheid afgeschrikt, niet waagde, met een of ander verzoek om opheldering voor den dag te komen.

Graaf Eduard von B.... die deze voorlezingen menigmaal bijwoonde en met zijn tactvol hart het onaangename van Natalia's toestand wel gevoelde, plagt bij zulke gelegenheden gewoonlijk lagchend te verklaren, dat hij, helaas! weinig van al deze dingen geleerd hebbende, ze dus slechts onvolkomen verstond, en om uiteenzetting der hoofdpunten verzoeken moest.

Ofschoon hij Natalia bij zulke gelegenheden uiterlijk juist geene bijzondere opmerkzaamheid schonk en ze werkelijk ook, gelijk wij reeds gezegd hebben, voor haar niet bezat, zoo gevoelde deze toch, dat hij er, zooals inderdaad ook het geval was, enkel om harentwil aanleiding toe gegeven had. En gelijk volgens het Fransche spreekwoord, *noblesse obligée*, eene fijne, onwillekeurig uit het hart opstijgende opmerkzaamheid, in zeker opzigt de keur der galanterie, het meest dankbaar maakt en verpligt, zoo ook gevoelde Natalia juist wegens deze onbaatzuchtige, en men kon zeggen, onbewuste gevalligheid de diepste en innigste vereering voor graaf Eduard, eene vereering, die nog aanmerkelijk verhoogd werd door de overeenstemmende liefde tot muziek, gezang en de schoone letteren, die zij wel niet zeer dikwijls openlijk door den graaf kon zien ten toon spreiden, maar toch menigmaal bijna instinctmatig in hem vermoedde.

Deze verhoogde vereering werd in haar door niets, zelfs daardoor niet verstoord, dat zij in den loop des tijds kennis verkreeg van een hartstogt des graven, die der eigen familie van hem, zoowel als Clotilde en hare moeder groote bezorgdheid inboezemde.

Graaf Eduard von B... was namelijk verzot op het spel en kon, helaas! de hem aan den Rijn zoo dikwijls en gevaarlijk bezoekende verleiding niet altijd zegevierend weêrstaan. Reeds meermalen door aanmerkelijke verliezen in groote verlegenheid gebragt, gewaarschuwd door vrienden, bedreigd met den toorn zijner familie en door de verwijtingen der weduwe en hare dochter, viel hij toch nu en dan gedurig weder als het offer des verstrikkenden hartstogts.

Zijn vader, die reeds genoodzaakt was geweest, vele zijner speelschulden te dekken, had, nadat hij juist weder eene zeer aanzienlijke en niet zonder moeite door hem te bestrijden som betaald had, in een uitvoerigen en ernstig gestelden brief verklaard, nu ook verder

Théâtre Français de Batavia.

Direction de MM. VAN KINSBERGEN et Ad. POTIER

Lundi, 3 Decembre 1855.

3me Représentation du 9me mois de l'abonnement.

L'ART DE NE PAS MONTEE SA GARDE.

Vaudeville en 1 acte.

La Marquise.

Opéra.

LA VIVANDIÈRE ET LE POSTILLET

Ballet-Pantomime en 1 acte.

(2323)

TE HUUR. Een Huis in de Secretarielaan. Adres bij

(2334) G. H. B. L. RUDOLPH.

128ste FRANKFORTER LOTERIJ.

Zesde Klasse.

Heele, Halve en Kwart Loten in deze klasse te bekomen.

Een Heel Lot à *f* 100. Een Half Lot à *f* 50. Een Kwart Lot à *f* 25.
Tien Halve Loten of Twintig Kwart Loten *f* 475.
Twintig dito » Veertig dito - 900.

Bij

(2070) H. M. VAN DORP, te Batavia.

129ste Frankforter Staats-Loterij.

Gewaarborgd en geautoriseerd door het Gouvernement der Vrije Stad Frankfort aan de Main.

Kapitaal: Een Millioen 828,450 Gulden,
bestaande uit:
26000 Loten met 13600 Prijzen en 11 Premiën.

De hoogste Prijzen zijn: *f* 200.000 *f* 100.000, *f* 50.000, *f* 25.000, *f* 20.000, *f* 15.000, *f* 12.000, *f* 10.000, *f* 6.000, *f* 4.000, *f* 3.000, *f* 2.000, *f* 1.000, enz., enz.

Plannen en Loten voor deze welbekende en voordeelige Loterij, zijn van heden af door ons verkrijgbaar gesteld bij de Heeren **van Haren Noman & Kolff,** te Batavia en Samarang.

Men wordt ten vriendelijkste verzocht vroegtijdig genoeg zijne bestellingen te doen toekomen, ten einde spoedig in het bezit der Loten te geraken. De ondergeteekenden waarborgen eene zorgvuldige en dadelijke toezending der Lijsten van elke Trekking, en maatregelen zijn genomen geworden om eene onmiddelijke betaling der gewonnen Prijzen aan de belanghebbenden op Java te verzekeren.

MORIZ STIEBEL ZONEN,
Bankiers en aangestelde Gouvernements Kollekteurs, Frankfort a/M.

Prijs der Loten.

Een geheel Lot *f* 120. Een Half Lot *f* 60. Een Kwart Lot *f* 30.

Voordeelen worden genoten bij het nemen van meerdere Loten:

4 geheele of 8 halve of 16 kwarter loten kosten slechts *f* 450. 10 geheele of 20 halve of 40 kwarter loten kosten slechts *f* 1100. (2311)

Theater van Marionetten.

Met vergunning van den heer Resident van Batavia.

De heer **LAMBERT** zal de eer hebben, in een der Zalen van de Societeit **de Harmonie**, op den 5 December 1855 ten 7 ure des avonds te geven:

Eerste Voorstelling.

HET ONVERDRAGELIJKE HUISHOUDEN.

(In het Hollandsch).

Gevolgd door

Les Infortunes de Pierrot, tombé dans la Mélasse.

Einde van de eerste Voorstelling:

Een Zamenspraak van Polichinelle en zijne Vrienden.

Tweede voorstelling op denzelfden avond ten 9 ure.

LE ROI TRICHARD ou La tour Obscure.

Balançoire en trois actes.

Op Donderdag den 6 December 1855,
des avonds ten 7 ure.

Eene Tweede en Laatste Voorstelling,
op den vorigen avond mede te deelen.

Prijs der Toegangsbilletten:

Een Heer *f* 2,—. Eene Dame *f* 2,—. Een Kind *f* 1,—.

De Toegangsbilletten zullen vooruit verkrijgbaar zijn in de Societeit de Harmonie. (2342)

128ste FRANKFORTER LOTERIJ.

Vierde Klasse.

Uitgekomen met een prijs van *f* 15, de nommers 15760, 24854, 6280, 15809, 17629, 4942, 14466, 4668, 14935, en No. 16745 met *f* 1000.

Vijfde Klasse.

Uitgekomen met een prijs van *f* 20, de nommers 12988, 7916, 17277, 24847, 22873, 14764, 12235, 19499, 557, 15117, 1382, 5977, 18981, en met *f* 100 No. 19500. (2069)

Bij acte, op heden, voor den ondergeteekenden Notaris verleden, is tusschen de heeren *Simon Anthonie van den Abeelen* en *William Frederick Dennison*, kooplieden alhier woonachtig, de eerste vroeger handelende onder de thans ontbondene firma *A. van Ommeren & Co.*, een Vennootschap aangegaan onder de firma **Abeelen, Dennison & Co.** tot het drijven van handel in het algemeen en van de kommissie handel in het bijzonder, voor eenen onbepaalden tijd, te rekenen van af heden.

(2345) A. F. LENS.

BATAVIA, 1 December 1855.

Houder van Connossement aan order over **S & G No. 1.** Een kist Graslinnen, afgeladen door *J. Berenberg. Gossler & Co.* en alhier aangebragt van Hamburg, per Ned. schip *Loopuyt*, kapt. *C. C. Bouwmeester*, wordt verzocht zich ten spoedigste aan te melden bij

de Agenten,

(2336) DE WEERDT, RUYL & Co.

BATAVIA, 1 *December* 1855.

Ten gevolge van het overlijden van den heer *A. van Ommeren*, is de firma *A. van Ommeren & Co.* ontbonden en zal de ondergeteekende zich met de likwidatie belasten.

(2340) S. A. VAN DEN ABEELEN.

BATAVIA, 1 *December* 1855.

Debiteuren en Crediteuren in den boedel van Mevrouw de weduwe *S. W. Vincent*, op den 19den Augustus 1855 te Cleve overleden, worden verzocht binnen eene maand na dato betalingen of aangiften te doen aan

Den Testamentairen Executeur,
E. J. E. VAN DER PARRA BRETON VINCENT.

SOEBANG,
Landen Pamanoekan en Tjiassem, (2325)
Assistent-Residentie Krawang,
28 *November* 1855.

Imperial Levens Verzekering Maatschappij.

Opgerigt te Londen in 1820.

De ondergeteekenden, als agenten van bovengenoemde Maatschappij op Java aangesteld zijnde, zijn bereid verzoeken ter verzekering te ontvangen, welke ook tot de heeren *McNeill & Co.* te Samarang of de heeren *Fraser, Eaton & Co.* te Soerabaija kunnen gerigt worden.

Een prospectus der Maatschappij, inhoudende premie lijsten en verzekerings voorwaarden, zijn met dit Blad rondgezonden.

(483) MACLAINE, WATSON & Co.

BATAVIA, 19 *Februarij* 1855.

Imperial Life Insurance Company.

Established in London in 1820.

The undersigned have been appointed Agents of the above Company in Java, and are ready to receive applications for Insurance, which may also be addressed to Messrs. *McNeill & Co.* at Samarang or Messrs. *Fraser, Eaton & Co.* at Soerabaya.

A prospectus of the Company, containing premium table and the conditions of insurance have circulated with this Paper.

(482) MACLAINE, WATSON & Co.

BATAVIA, 19 *February* 1855.

PHOENIX FIRE OFFICE.

Gevestigd te Londen sedert 1782.

Ongelimiteerd Kapitaal.

De Ondergeteekenden, Agenten dezer Maatschappij, blijven voortdurend verzekeringen sluiten tegen Brandschade op Woon- en Pakhuizen, Meubelen, Koopmansgoederen, enz., zoo mede op Suiker-, Koffij- en Thee-Etablissementen, tegen de volgende premiën:

Op Gebouwen van Steen met Pannen gedekt, gelegen in Steden, zoomede op Goederen in dezelve .... 1% 's jaars.

Op Gebouwen van Steen met Pannen gedekt, gelegen buiten Steden, en afgezonderd van andere Gebouwen, zoomede op Goederen en Meubelen daarin aanwezig... 1/4%

Op Suiker-, Koffij- en Thee-Etablissementen.

Gebouwen van Steen met Pannen gedekt, zoomede op Goederen, Producten, Machineriën, Gereedschappen, enz., daarin aanwezig........ 3/4% 's jaars.

Op Gebouwen van Steen en Hout of van Hout alleen met Pannen gedekt, zoomede op Goederen, enz., daarin aanwezig.... 1%

Op Gebouwen van Hout, met Sirappen gedekt, zoomede op Goederen, enz., daarin aanwezig........ 1 1/2% 's jaars.

Op Schepen, liggende op Reeden...... 1%

E. MOORMANN & Co., te Batavia.
(2073) J. KNAGGE & Co., te Samarang.
P. KERVEL & Co., te Soerabaya.

In eene aangenaam gelegen strandresidentie, verlangt men een Geneesheer, tevens Accoucheur, liefst gehuwd.

Voor nadere informatien adressere men zich schriftelijk, *franco*, onder lett. P. aan het bureau van dit Blad. (2326)

---

niets van dien aard meer voor hem te kunnen of te willen doen.

„Indien gij maar eenigzins verstandig redeneren en mijn toestand bedenken wilt," kwam daarin onder anderen voor, „dan zult gij van zelf inzien, lieve zoon, dat aan uwe dwaze speelzucht nog verder ook maar het geringste voorschot te doen, eene zuivere beleediging tegen het lot uwer broeders en zusters vooral der laatste, zijn zou. Bijna een vierde van ons vermogen heeft uwe ongelukkige woede, om uw geluk in de kaarten en op het roulet te beproeven, reeds verslonden. Wanneer ik u nog op een penning meer uitzigt gaf tot voeding van deze ondeugd, zou ik de poort van ons aller ondergang wijd openen. Daarom nog eens, en zoo waar als God mijn getuige! voor de laatste maal de heilige verzekering, dat ik nooit en onder geene omstandigheid nog eenmaal eene speelschuld voor u dekken zal. Ik wil liever de schande en de jammerlijke smart op mij laden, u als zelfmoordenaar te zien omkomen, dan de schuld op mij nemen, eene groote, bloeijende familie door ontijdige toegefelijkheid jegens de misdadige ligtzinnigheid van een zoon tot den bedelstaf gebragt en, geslachten door, ellendig en van wind en weder in de wereld afhankelijk gemaakt te hebben. De chef en het hoofd van een huis, die niet als een koning in het klein, de zekerheid en toekomst der zijnen met altijd wakende geregtigheid ter harte neemt, verdient niet, slechts immer een oogenblik het geluk gesmaakt te hebben, in den schoot der zijnen te verwijlen. Ouders, wier aandenken door de kinderen niet gezegend wordt en die er niet naar vermogen zorg voor droegen, hun lot gelukkig te maken en hen naar zulke partijen te doen uitzien, dat zij zich edel en goed onder de stormen van hun tijd kunnen ontwikkelen en eene hun passende loopbaan ongehinderd vervolgen, deze zijn alleen als de den staat ondermijnende, verwoestende burgers te beschouwen. Geen revolutionair is zoo erg als een slecht huisvader. En daarom en om deze reden, mijn zoon, erken en waardeer, wat ik zeg; enkel ditmaal en dan nooit weder sta ik voor de schulden in, die gij met het spel gemaakt hebt."

Na het lezen van deze regels was graaf Eduard zoo geschokt, dat hij niet alleen zich, maar ook den zijnen, zoowel als der weduwe von Gl...n en harer dochter de *quasi* onverbreekbare gelofte deed, nooit weder aan de roulettafel te willen komen of eene kaart in handen te nemen.

Verheugd over deze belofte en bouwende op de kinderlijke liefde van zijn hart en op den ernst zijner neiging voor Clotilde, werd korten tijd daarna zijne verloving met deze openlijk aangekondigd en gevierd.

Het scheen, dat de bruid, door den even medegedeelden brief van haar aanstaanden schoonvader overtuigd van de waardigheid der familie, in welke zij treden zou, zich een weinig nader en inniger aan haar verloofde begon aan te sluiten, terwijl deze, weder ernstiger en ingetogener gemaakt, nu ook eerder lust en gelegenheid vond, in haar gedachtenkring en in haar geheel wezen in te dringen.

Op deze wijze verliep er dan een half jaar rustig en aangenaam, hetwelk, in alle opzigten opbeurend en genotrijk, de betrekking der verloofden zou scheen verzekerd te hebben, dat men reeds aan het vaststellen van den trouwdag begon te denken en plannen te maken, hoe en waar de jonggehuwden zich voortaan vestigen zouden, toen op eens op een schoonen dag vrienden van Graaf Eduard uit de residentie, op een uitstapje naar den Taunus, lustig jubelende bij hem intraden en hem dringend uitnoodigden, mede van de partij te zijn.

(*Wordt vervolgd.*)

St. Nicolaas-Feest

op 5, 6 en 8 December.
Ten huize van den Heer **Rinchon**, Meester Kleedermaker.

Salon Enchanté

van den Heer Gilbert.

(2313)

Beleefde Uitnoodiging.

Zoo er zich te Batavia of ommestreken een **gepromoveerd Water- of Natuurkundig Geneesheer** mogt bevinden of ophouden, wordt ZEd. ten dringendste verzocht, zulks met opgave van naam en woonplaats wel te willen mededeelen en op te geven aan den uitgever van dit Blad. (2320)

De commissie voor de Volks-Leesbibliotheek, dezer dagen van 2 te Bandong woonachtige heeren de belangrijke som van *f* 130.— tot ondersteuning en uitbreiding dier nuttige en steeds in lezers toenemende instelling ontvangen hebbende, biedt daarvoor bij deze openlijk haren opregten dank aan, hopende dat deze edele belangstelling in den vooruitgang van beschaving en verlichting in deze gewesten, ook anderen moge aanmoedigen om op dergelijke wijze de commissie in hare taak behulpzaam te zijn.

Namens de commissie voornoemd,
H. M. VAN DORP.
Voorzitter.
(2343) W. L. RITTER.
Secretaris.

BATAVIA, *den* 1 *December* 1855

Indien iemand zich wil associeren voor eene Landelijke onderneming met daaraan verbondene Industriele zaak, die circa *f* 35,000 kan bijbrengen, is daartoe eene schoone gelegenheid, waaromtrent men nadere inlichtingen kan inwinnen onder letter B. S.
Adres franco Postkantoor te Samarang (poste restante). (2344)

Wordt ter leen Gevraagd

voor den tijd van één jaar, onder goede borgtogt,
eene som van *f* 6000.
Adres bij
(2353) H. M. VAN DORP, te Batavia.

Tooverlantaarns

van *f* 12 tot *f* 40. Kinderwerkjes, Papeterien, enz. bij
(2352) H. M. VAN DORP, te Batavia.

Gelithographeerde VISITE-KAARTJES

à *f* 3,— de 100, bij
(2276) H. M. VAN DORP.

Lithographisch Établissement.

De ondergeteekende beveelt zich bij voortduring aan tot het vervaardigen van allerlei lithographische werken, als: handelspapieren, etiquetten, visite- en adreskaarten, kaarten, platen, etc., hetwelk alles met de meeste zorg en netheid vervaardigd wordt. Proeven van het werk zijn op aanvrage te bekomen.
(1832) H. M. VAN DORP.

BATAVIA, September 1855.

Boekhandel van H. M. van Dorp, te Batavia.

British Authors à *f* 2 per Vol.

Wetherell Queeeky, 2 vol. **Irving**, Chronicles of Wolfert's Poort. **Gore**, Mammon, or the hardships of anheires, 2 vol. **Kavanagh**, Grace Lee, 2 vol. **Langdon**, Ida May. **Wetherell**, the wide, wide world, 1 vol. **Heartsease**, or the brothers wife, 2 vol. **The Heir** of Redclyffe, 2 vol. **Kimball**, Student life.

Nouveautés Francais.

Dumas, Les grands hommes en robe de chambre. **Idem**, Ingénue, 5 vol. **Idem**, Les Mohicans de Paris, vol. 1 a 10. **Sue**, Le diable médecin, 3 vol. **Janin**, La comtesse d'Eymert. **Carlen**, Un brillant mariage. **Victor Hugo**, Le beau Pécopin et la belle Bauldour. **Deschamel**, Le bien qu'on a dit des femmes. **Lacroix**, Fleur de terre et fleur des champs. **Ulbach**, l'homme aux cinq louis d'or, 2 vol. **Achard**, Les petits-fils de Lovelan, 2 vol. **Mayne Reid**, Les chasseurs d'eivries, 2 vol. **Expilly**, Les filles de Mahomet. **Dumas**, Catherine Blum, 2 vol. **Idem**, El Salteador, 3 vol. **H. de Kock**, Confessions d'une jolie femme, 2 vol., en vele andere édition du **Musèum Littéraire** 1854 en 1855. (2338)

Vertrekkende Personen.

Mevrouw de Weduwe *R. P. Saul* en *kinderen* naar Europa. (2346)

Nederlandsch-Indische ZAK-ALMANAK en KANTOOR-ALMANAK voor 1856,

liggen ter perse en zullen in den loop dezer maand worden uitgegeven door
(2213) W. BRUINING.

JAVA-BODE.

H. H. Inteekenaren op bovengemeld Blad, die geneigd zijn met hun abonnement voor het eerste halfjaar 1856 voort te gaan, worden beleefd verzocht, hiervan zoo spoedig mogelijk aan den Ondergeteekende kennis te geven, en hem de gelden daarvoor **Franco** toe te zenden, ten einde geene vertraging in de ontvangst te ondervinden en de Uitgever in staat gesteld moge worden, de oplage bij tijds te regelen.

Prijs voor het eerste halfjaar:

voor Batavia.................	*f* 12.50,
» Java......................	» 15.—.
» de Buitenbezittingen.....	» 17.50.
» Nederland...............	» 22.50.

Brieven *franco* aan
den Administrateur van dat Blad,
(2341) H. M. VAN DORP.

De Inteekening en Storting voor dat Blad kan ook geschieden bij *van Haren Noman, Kolff & Co.* te Samarang en *E. Fuhri* te Soerabaya.

Nieuwe Rotterdamsche Courant.

Mail-Editie.

Diegenen op Java en de Buitenbezittingen, welke zich gedurende 1856 wenschen te abonneren, worden verzocht het abonnementsbedrag, ad *f* 36, franco over te maken aan
Correspondenten Expediteuren,
(2330). LANGE & Co.

ALGEMEEN HANDELSBLAD.

Mail-Editie.

Diegenen op Java en de Buitenbezittingen, welke zich gedurende 1856 wenschen te abonneren, worden verzocht het abonnementbedrag, ad *f* 36, franco over te maken aan
Correspondenten Expediteuren,
(2331) LANGE & Co.

De Boekwinkel van Lange & Co.

zal 5 en 6 December des avonds geopend en aldaar voorhanden zijn:

Eene uitgezochte collectie kinderwerken en prentgeschenken, prentboekjes voor *kleine* kinderen, fijn gekleurde prenten, ganzenborden, gezelschaps- en andere spelen, fraaije en groote tooverlantaarns, waaronder met dubbele of optische schijven, Polyorama's panoptique, Diorama's, velerlei legkaarten.

Voorts:

Verw- en passerdoozen, reiscassetten, schrijflessenaartjes, schrijf- en zakportefeuilles, portemonnaies en geldtasschen, papeterien en luxepapier, rijk gemonteerde teeken- en andere albums, een ruim assortiment encriers, porteplumes, pressepapier en andere voorwerpen van luxe tot ons vak betrekkelijk.

Eindelijk

Eene groote hoeveelheid werken van smaak, moderne romanlitteratuur, poëzy, plaatwerken, enz. alles zeer prachtig gebonden en geschikt voor cadeaux.
Catalogus wordt gedistribueerd. (2329)

Boekhandel *Lange & Co.*

Nederlandsch Indische ZAKALMANAK, 1856.

f 2.

KANTOORALMANAK,

Opgeplakt *f* 1. Idem Onopgeplakt 0,60.
Zakalmanak en onopgeplakte Kantooralmanak te zamen franco per post *f* 3.
Aanvragen franco. (2211)

EENE INLANDSCHE SCHOOL IN DE KAMPONG,

UIT TE GEVEN TEN VOORDEELE DER NOODLIJDENDEN
DOOR DEN JONGSTEN WATERSNOOD IN NEDERLAND.

De ondergeteekende, uitgever van bovengenoemde plaat, neemt de vrijheid nogmaals beleefdelijk te verzoeken, om de nog niet overgemaakte inteekenings gelden zoo spoedig mogelijk in 's lands kas te storten; ten einde dat bedrag met het reeds ingecasseerde aan belanghebbenden in Nederland te kunnen verzenden.
Tevens wordt het publiek bekend gemaakt, dat de *plaat* reeds naar Europa is verzonden, en dat de inteekening tot *heden* *f* 1,812 bedraagt.
A. VAN PERS.

BATAVIA, 20 *November* 1855.

Boekhandel van Haren Noman & Kol[ff.]

Eene groote sortering der nieuwste en meest gezoc[hte] **Prentenboekjes** meerendeels keurig gebonden [en] verguld; **Kinderprenten** om te kleuren of ui[t te] knippen; **Atlassen**, **Globes** en meer andere aan[ge]name en nuttige kindergeschenken. (23[..])

Per Mail Ontvangen

Handelingen en geschriften van het Indisch Gene[ot]schap te 's Hage. Tweede jaargang 2de aflevering.
De eerste jaargang mede compleet te bekomen bij
(2348) VAN HAREN NOMAN & KOLFF.

Almanakken 1856.

Nederlandsch-Indische Zak-Agenda, ad *f* 2.—
Kantoor-Almanak 60 duiten, opgeplakt *f* 1,—, b[ei]de franco per post *f* 3.—.
(2349) VAN HAREN NOMAN & KOLFF.

VISITE-KAARTJES

in boekdruk en gelithografeerd. Letter naar verkiezi[ng] bij
(2350) VAN HAREN NOMAN & KOLFF.

Indische Staatsbladen 1854.

NOMAN-EDITIE.

Prijs franco per post. *f* 3.—
Indische Staatsbladen 1816—1845 in een boe[k]deel in lederen band. *f* 30.—
Idem, 1846—1853 per jaargang. *f* 3.—
Hoofd-dépôt voor Indië te Batavia bij
(2351) VAN HAREN NOMAN & KOLFF.

De Indiër 1856.

De ondergeteekenden verzoeken beleefdelijk diegenen welke voornemens zijn zich op bovengemelden jaargang te abonneren, daarvan opgave te doen zoo mogelijk vóór het vertrek der aanstaande mail, ten einde geene vertraging in den ontvangst der eerste nummers te ondervinden. De toenemende aanvraag voor *de Indiër* stelt de ondergeteekende buiten staat in alle tusschenkomende abonnementen tijdig genoeg te voorzien.
De prijs van de Indiër is *f* 36, met vooruitbetaling bij het nemen van het abonnement.
De Expediteuren,
(2309) VAN HAREN NOMAN & KOLFF.

Kantoor- en Administratie-Boeken.

Grootboeken, Journalen, Memorialen, Kopij- en **Kasboeken**, in compleet eenvormig stel met koperen beslag, (Parijsch fabrikaat) tegen zeer lage prijzen. Voorts **Debiteurenboeken**, **Agenda's** e[n] eene nieuwe collectie **Bijboeken** voor algemeen ge[]bruik, keurig en soliede bewerkt, nieuw ontvangen e[n] te bekomen bij
(2310) VAN HAREN NOMAN & KOLFF.

GROOTBOEK, JOURNAAL EN KASBOEK,

groot formaat met koper beslag, alsmede eene groot[e] sortering kleine huishoudelijke en handelsboeken, teg[en] zeer billijke prijzen te bekomen bij
(2237) H. M. VAN DORP, te Batavia.

Illustration 1855 à *f* 36.
Illustrated London News, 2d semestre 1855 à *f* 2[.]
Bij
(2301) H. M. VAN DORP, te Batavia.

Nederlandsch Indische Stoomboot Maatschappij.

Naar aanleiding eener advertentie van den directeur der producten en civiele magazijnen, geplaatst in de *Javasche Courant* dato 9 Jan. ll. No. 3 en 4, is het vertrek van de stoomboot *Koningin der Nederlanden* in verband met de overland mail voor dit jaar bepaald op 13 April, 11 Mei, 11 Junij, 11 Julij, [..] Augustus, 10 September, 10 October, 11 November en 11 December en zulks des morgens ten 8 ure. Passagiers eerste klasse betalen naar Singapore *f* 200,—.
Aldus zullen, volgens tarief van de Peninsular and Oriental, en de Oostenrijksche Lloyds Stoomboot Maatschappij, (zie advertentie in ditzelfde Blad), de passagegelden van passagiers der eerste klasse voor de overlandreize zijn:

van Batavia tot Suez..........	*f* 1333,—
» » » Alexandria....	» 1513,—
» » » Malta........	» 1633,—
» » » Marseilles....	» 1700,—
» » » Trieste.......	» 1713.—
» » » Southampton..	» 1763.—

(476) MACLAINE, WATSON & Co.

BATAVIA, 4 *Maart* 1855.

BIJVOEGSEL
behoorende bij den
JAVA-BODE,
van Zaturdag 1 December 1855, No. 96.

Oostenrijksche Lloyds Stoomvaart Maatschappij.

Het vertrek der stoombooten dezer maatschappij van Alexandrië direct naar Triëst is bepaald omstreeks den 6 en 21 van iedere maand, na aankomst der passagiers van Indië en China. De reis wordt gewoonlijk volbragt in minder dan 5 dagen en bestaat er geen oponthoud voor quarantaine.

Passagiers die hunne passage hier bespreken, betalen
voor eene hut der eerst klasse. *f* 200,—
» » » » tweede » » 138,—

Een zeker aantal hutten wordt steeds in reserve gehouden ten gerieve van passagiers van Java, die langs dezen weg naar Europa vertrekken.

(477) MACLAINE, WATSON & Co.

BATAVIA, 4 *Maart* 1855.

Peninsular and Oriental Stoomvaart Maatschappij.

Hiermede wordt bekend gemaakt, dat ten gevolge van het afstaan van verscheidene Booten dezer Maatschappij, ten dienste van den oorlog, de maildienst tusschen Singapore en Sydney is gestaakt, en dat in de plaats van de *indirecte* maandelijksche mail via Calcutta, onlangs vastgesteld, de geregelde maandelijksche mail tusschen Bombay en Hongkong zal worden uitgestrekt tot Shanghae.

Tot nadere kennisgave zal er slechts één mail maandelijks van Europa naar Singapore en *vice versa* vertrekken.

De uitgaande mail verlaat Southampton op den 4den, terwijl de terugkeerende omstreeks den 21sten van iedere maand van Singapore vertrekt, behalve in de maanden Mei, Junij, Julij en Augustus, als wanneer het vertrek van Singapore vijf dagen vroeger zal plaats hebben.

Passagiers, die alhier hunne plaats bespreken, betalen de ondervolgende passage gelden voor een hut der 1ste klasse, namelijk:

Van Singapore tot Suez........ *f* 1188.
» » » Alexandria.. - 1313.
» » » Malta....... - 1438.
» » » Marseille... - 1500.
» » » Southampton - 1563.

Bij tijdige kennisgave en tegen betaling van verhoogd passage geld, kan men afzonderlijke plaatsen verkrijgen.

Voor nadere informatien, zoomede omtrent het passage geld voor kinderen, enz., kan men zich vervoegen bij de Heeren *McNeill & Co.*, te Samarang en te Soerabaya bij de Heeren *Fraser, Eaton & Co.*, en bij de ondergeteekenden

(475) MACLAINE, WATSON & Co.
Agenten.

BATAVIA, 4 *Maart* 1855.

Naar Samarang en Soerabaya,

zal op den 7den December vertrekken, het stoomschip **Banda**, en omstreeks den 15den December aanstaande het stoomschip **Padang**.

Voor vracht en passage adressere men zich aan

de Agenten,
(2333) B. KOPERSMIT & Co.

BATAVIA, 29 *November* 1855.

Het vertrek van het stoomschip **Macassar**, naar *Borneo's Westkust*, is bepaald op den 9den dezer.

Voor vracht en passage adressere men zich aan

de Agenten,
(2332) B. KOPERSMIT & Co.

BATAVIA, 1 *December* 1855.

Ned.-Ind. Stoomb.-Maatschappij.

De *Koningin der Nederlanden* zal op den 11den dezer van hier via **Muntok** en **Riouw** naar **Singapore** vertrekken.

Voor nadere informatiën adressere men zich aan

de Directeuren,
(2321) MACLAINE, WATSON & Co.

BATAVIA, 1 *December* 1855.

Passage naar *Nederland*

wordt aangeboden met Ned. Clipperschip **Amsterdam** kapt. *C. Tjebbes*, welke bodem den 10 dezer van hier naar Amsterdam zal vertrekken.

Adres bij de Agenten,
(2356) B. KOPERSMIT & Co.

Passage naar Rotterdam

tegen medio Januarij aanstaande, met het snelzeilend schip **Europa**, kapitein *H. Poort*, voerende een bekwamen doctor, en bijzonder goed ingerigt voor den overvoer van Passagiers. Te bevragen te Soerabaya bij de heeren *Fraser, Eaton & Co.* of alhier bij

(2318) REIJNST & VINJU.

Naar Nederland.

Voor passage naar *Nederland* biedt zich eene uitmuntende gelegenheid aan, met het gunstig bekende Nederlandsch schip *Nederland en Oranje*, gevoerd door kapitein *L. van der Plas.* Deze bodem, voerende eenen bekwameu scheepsdoctor, thans te Pecalongan ladende zal ongeveer tegen medio der volgende maand alhier terug gekeerd zijn, terwijl het vertrek naar Europa in de eerste dagen der maand Januarij zal plaats hebben.

Nadere informatiën zijn te bekomen bij den gezagvoerder en hier bij de agenten

(2327) B. KOPERSMIT & Co.

BATAVIA, *den* 1 *December* 1855.

Passage naar Nederland

wordt aangeboden met het Nederl. nieuw gebouwd snelzeilend campagne Barkschip **De Zwarte Zwaan**, kapitein *J. Muller*, welke bodem vermoedelijk tegen het einde dezer maand zal vertrekken.

Behalve de bij uitstek ruime luchtige kajuit, kerk en hutten, bevindt zich aan boord ten gerieve, voornamelijk voor Indische Passagiers of familiën een vaste, doelmatige vuurhaard om de kerk te verwarmen.

Informatiën zijn te bekomen bij de Agenten

KREGLINGER, DüMMLER & Co.
en
(2319) B. J. VAN ECK & Co., *Soerabaya.*

De ondergeteekenden, agenten der Nederlandsche fregatschepen **Prins Frederik der Nederlanden**, kapitein *S. J. Rotgans* en **Nederland**, kapitein *P. Huidekoper*, vestigen de aandacht van *familien* of *enkele personen*, die omstreeks het *einde van Januarij of begin van Februarij*, wenschen te repatrieeren op deze, voor den overvoer van passagiers zoo gunstig bekende bodems, die tegen het einde dezer maand alhier verwacht worden, de eerste direct van Amsterdam en de laatste van Japan.

Inmiddels zijn nadere informatiën te bekomen bij

(2322) TIEDEMAN & VAN DER BURG.

BATAVIA, 1 *December* 1855.

Naar Nederland.

Wordt passage aangeboden met het Nederlandsch schip *A. R. Falck*, kapitein *D. van Duivenboden*, deze bodem voerende eenen bekwamen scheepsdoctor, en uitmuntend uitgerust, zal waarschijnlijk in het laatst der maand Januarij aanstaande van Soerabaya door Straat Balie vertrekken.

Nadere inlichtingen zijn te bekomen bij den gezagvoerder en de heeren *Fraser, Eaton & Co.* te Soerabaya en alhier bij de agenten

(2328) B. KOPERSMIT & Co.

BATAVIA, *den* 1 *December* 1855.

Voor Passage naar Nederland

wordt aangeboden het snelzeilend en voor den overvoer van Passagiers bijzonder goed ingerigt Nederl. schip **Neerlands Koningin**, kapt. *E. Vonck*, voerende een bekwamen geneesheer.

Dit schip zal tegen het einde van December van hier naar Rotterdam vertrekken. Voor informatiën adressere men zich te Samarang bij de heeren *Dorrepaal & Co.* en alhier bij de agenten

(2292) VAN OMMEREN, RUEB & Co.

BATAVIA, 28 *November* 1855.

Voorloopige Aankondiging.

Tegen het laatst der volgende maand wordt alhier direct van Rotterdam verwacht, het Nederlandsch fregatschip **Prinses Amalia**, groot 440 gemeten lasten, en gevoerd wordende door kapitein *L. W. van Rhijn van Alkemade.*

Deze bodem doet de eerste reize, is van alles ten ruimste voorzien en zal door zijne luchtige, ruime en fraaije inrigtingen, waaraan niets is gespaard om het passagiers gemakkelijk en aangenaam te maken, aan alle verwachtingen ten volle beantwoorden.

Vermoedelijk zal dit schip in het laatst van Januarij of begin van Februarij naar Nederland worden geëxpedieerd. Intusschen kunnen de teekeningen der kerk en kajuiten bezigtigd en nadere informatiën bekomen worden, te Samarang bij de Heeren *Dorrepaal & Co.*, te Soerabaya bij de Heeren *Fraser, Eaton & Co.*, of alhier bij de agenten

(2293) G. SUERMONDT & Co.

NEDERLAND.

— Z. M. fregat *de Ruyter*, thans liggende ter reede van Texel, zal waarschijnlijk dit najaar nog naar Oost-Indie vertrekken. Het état-major van dien bodem bestaat thans uit de volgende officieren: kommandant kapitein ter zee F. X. R. 't Hooft; 1 officier kapitein luitenant ter zee P. van Woelderen; luitenant ter zee 1 klasse jonkh. J. H. van Capellen en P. Toutenhoofd; luitenant ter zee 2 klasse C. A. B: D. Rijk, N. C. Sieburgh, J. H. P. E. Kniphorst, A. Dronkers en jhr. H. A. ridder van Rappard; adelborsten der 1 klasse P. J. van Druynen, L. F. H. Tuckerman, C. A. C. van Kervel, D. G. E. Wolterbeek Muller, J. H. Haakman, J. van Assen, A. Snoeck, jhr. G. A. Tindal, L. C. Holtzapffel, P. E. Tegelberg, H. E. Eyssell en E. R. Bonn; officier van gezondheid 2 klasse, A. B. A. T. van Köningslöw, offic. v. gezondh. 3 klasse P. van der Veen; officier van administratie J. Opmeer; adjunct administrateur O. W. Gobius; scheepsklerken P. F. van Wage en E. Canneman; kapitein der mariniers D Vreedenberg, en de 2 luitenant der mariniers K. H, Koentze.

— Onlangs vermeldden de dagbladen dat Engelsche en Fransche ingenieurs, door ondernemende kapitalisten ondersteund, aan den onderkoning van Egypte een plan aangeboden hebben, ter verkrijging van concessie, om om de rivier den Nijl te mogen afsluiten, zoodanig, dat men bij magte zoude zijn ter geschikter tijd, met het alles bevruchtende Nijlwater, duizende en duizende bunders land te kunnen besproeijen, en onmetelijke woestenijen daardoor vruchtbaar maken. Een plan, dat waarlijk grootsch mag heeten en den ontwerpers eer aandoet.

Doch de onderkoning, de technische waarde van het ontwerp niet kunnende beoordeelen, bepaalde, dat hij de uitspraak over de deugdelijkheid, uitvoerbaarheid en nuttigheid der genoemde onderneming zoude onderwerpen aan de Hollandsche waterbouwkundigen.

Werkelijk is dan ook een gezant van wege dien vorst te 's Hage aangekomen, met verzoek aan onzen geëerbiedigden koning, om eene commissie te willen benoemen uit 's rijks waterstaat ten einde te onderzoeken, of het plan die waarde heeft, welke de inzenders aan hetzelve toekennen, waartoe alle desbetreffende plannen, situatieteekeningen, inlichtingen, enz., voorloopig overgelegd zijn, om daaruit een rapport aan den genoemden vorst op te maken, zijnde van hunne goed- of afkeuring, het al of niet verleenen der concessie afhankelijk gesteld.

Naar men verneemt zal de heer Conrad naar Egypte vertrekken en eerst in het volgend jaar terugkeeren.

— Het heeft Z. M. den koning behaagd, den officier van administratie der 2de klasse bij de Nederlandsche marine *J. J. Winsser*, gedetacheerd bij het kommandement der zeemagt in Oost-Indië, te benoemen tot *ridder der orde van de Eikenkroon.*

DE OOSTERSCH KWESTIE en HET TOONEEL VAN DEN OORLOG.

In het *Journal de Constantinople* van 20 September lezen wij het volgende:

Wij ontvingen van onzen correspondent in de Krim een brief, waarin al de roemrijke daadzaken van het gevecht, waarvan Sebastopol het tooneel is geweest, in al hare bijzonderheden worden afgeschetst, loopende van den 5den tot en met den 15den September. Die brief luidt als volgt:

Sebastopol, 15 Sept. 1855.

Ik kan u eindelijk, ingevolge uw verzoek, een bijna geheel volledig verhaal doen toekomen van de afgeloopene week. De gebeurtenissen waren echter zoo dringend op elkander volgend, de handelingen zoo verschillend en de handelende personen zoo talrijk, dat het onvoorzigtig zou zijn geweest het opmaken van een verslag over de inname van Sebastopol te ondernemen, alvorens de noodige inlichtingen ingewonnen en het slagveld bezocht te hebben.

Mijn brief zal niettemin nog onvolledig blijven, doch u toch een bijna naauwkeurig denkbeeld kunnen doen vormen van de plaats gehad hebbende gebeurtenissen. De geschiedenis alleen zal, na tijdverloop, eenmaal dat schoone blad onzer militaire gedenkrollen op eene wijze kunnen beschrijven, die geheel en al het publiek zal kunnen voldoen.

Sedert eenige dagen hadden onze aanvallegioenen Sebastopol zoo digt ingesloten, dat de vereenigde legers een nieuwen storm zouden kunnen wagen. De slag aan de Tchernaya, die van de zijde des Russischen legers een wanhopig besluit deed kennen, deed alle harten kloppen van dat voorgevoel, hetwelk de nadering van groote gebeurtenissen voorspelt.

De oorlog, die over het lot van Rusland moest beslissen, had zich voor onze legers in zeer buitengewone omstandigheden voorgedaan. De onmetelijke vooruitgang in onzen tijdkring volbragt, had de gegevens der oude krijgskunst veranderd, den menschen nieuwe hulpbronnen en aan de wapenen ongehoorde verbeteringen aangebragt, gelijk ook een daadwerkend vermogen, tot in onze dagen onbeoordeelbaar gebleven.

Hierin is het groote geheim der lange verdediging van Sebastopol opgesloten. Onze soldaten hebben een hunnen vaders onbekenden oorlog, onze legerkundigen eene nieuwe krijgskunst moeten leeren kennen. Het beleg van Sebastopol is in zeker opzigt een soort van militair congres geweest, waarin men op de oude theorien heeft moeten terug komen, om ze tot op de hoogte der eeuw te verheffen en op nieuw toe te passen.

Twee daadzaken zullen voldoende zijn, om datgene, wat ik beweer, te bewijzen, namelijk:

Het tot dus verre onbekend gebruik van zeegeschut ter lengte van twee meters en van projectielen van 80 tot 80 en

Het bezigen van electrieke draden, met wier behulp men het kruid in de mijnen op een onberekenbaren afstand kan ontsteken.

Tegen over het geschut, waarover Sebastopol als zeestad tegen de verbondenen beschikte, moesten de laatsten de minderheid van hun eerste materieel erkennen en dat door kanonnen en mortieren vervangen, die vergunden den aanval op gelijken voet met de verdediging te brengen.

Het geschut der vloot werd gebezigd om onze batterijen te wapenen. Gij kent de goede dienst, welke dat geschut ons heeft bewezen; de proefneming was beslissend en men nam toevlugt tot de mortieren van Frankrijk en Engeland, om het nieuwe, het ernstige bombardement te openen.

Toen veranderde alles van uitzigt en de verliezen des vijands namen dagelijks toe. De laatste ontbloote batterijen verbrandden op den 5den en 6den Sept. eerst het Russische admiraalschip *de twaalf Apostelen*, vervolgens het schip *Maria* en een ander fregat, terwijl het vuur op verschillende plaatsen in de stad uitbrak

Ik zal niet op de bijzonderheden betrekkelijk het openen van het vuur terugkomen, want dienaangaande hebt gij de omstandigste inlichtingen ontvangen, genoeg zij het te zeggen, dat de Russen tot op dat oogenblik duizend man daags verloren.

Evenwel, hoe verschrikkelijk ook het bombarderen van Sebastopol wezen mogt, de tusschenruimte, waarover het zijne verwoestingen moest uitbreiden, was te uitgestrekt, als dat de artillerie alleen den uitslag kon beslissen.

De vijand kreeg talrijke versterkingen; het gerucht liep, dat hij tegen welken prijs ook zijne nederlaag aan de Tchernaya wilde wreken en men ontving het berigt van de aankomst der grenadierregimenten en van een gedeelte van het legercorps van Polen.

De vereenigde vloten, in de flank van het quarantainefort geplaatst, konden uit hare stellingen, de bewegingen des vijands op dat gedeelte zijner verdedigingslijn, dat over onzen regtervleugel gelegen was, waarnemen. De versterkingen kwamen in massa langs de over de baai geslagen brug aan; in het zuidelijk gedeelte van Sebastopol werden batterijen, achter de bestaande, op de bedreigde punten opgeworpen; de troepen wierpen in de stad barricaden op, te talrijker al naar zij de langs de baai opgerigte forten naderden.

Van den eenen kant de vijand, zijn garnizoen verdubbelende, zijn leger te velde vernieuwende en zich al meer en meer versterkende, naarmate de aanval der onzen naderde, aan den anderen kant het naderen des winters, de vrees voor eene nuttelooze magtsontwikkeling en de vertraging van een beslissenden uitslag, dit alles deed de generaals besluiten om de opgewondenheid over de overwinning aan de Tchernaya te benuttigen en den storm niet langer uit te stellen.

Den 7den Sept. werd er krijgsraad gehouden, waarbij de admiraals tegenwoordig waren en de storm werd bepaald.

De chefs der corpsen kregen hunne bevelen. De aanval moest regts op de Malakoff en de Redans geschieden, het centrum der verbondenen de reserve uitmaken en links de mast- en middenbastions aangevallen worden.

Het legercorps aan de Tchernaya kreeg last onder de wapenen te blijven, gereed om op het eerste sein vooruit te rukken, gereed om krachtdadig de aanvallen van den vijand aan dien kant af te slaan.

De aanvallen op de midden en mastbastions hadden tot doel om den vijand te misleiden en zijne magt te verdeelen; het ware doel was het bezetten van den Malakofftoren en der Redans.

De aanval op dien toren viel den Franschen en wel aan de 1ste divisie van het 2de corps (oude divisie Canrobert) onder het bevel van den generaal Mac-Mahon ten deela, die van den grooten Redan aan de Engelschen en de anvallen ter linkerzijde aan de vereenigde Sardiniers en Franschen.

De Engelsche generaals trokken het lot, alzoo zij elkander de eer om de aanval-colonne aan te voeren, betwistten. Het lot was den generaal Markham, eerst onlangs uit Indie aangekomen en die nog geen deel aan eenig gevecht met den vijand genomen had, gunstig.

De Sardinische brigade trokken ook het lot; de twee brigades van de Tchernaya waren daarin niet gelukkig en het was de zwarte brigade, onder het bevel van den generaal Cialdini, die door het lot werd aangewezen.

In den avond van den 7den September, stelden de troepen zich in beweging om het uiteinde der loopgraven te bereiken.

De Fransche kolonne, die onder het bevel van den generaal Mac-Mahon zich naar den Malakoff rigtte, bestond uit drie brigaden; die van de generaals Espinasse en Vinois, welke bedoelden toren achtervolgend moesten aantasten en de brigade van den generaal Bourbaki, belast om storm te loopen op de regtsche versterkingen, die den Malakoff aan de Redans verbonden.

De generaal Dulac, onder zijne bevelen hebbende de generaals St. Pol en de Marolles, moest met de 4de divisie de kleine Redan aantasten.

De Engelsche kolonne onder den generaal Markham bestond uit de divisie ligte infanterie en de 2de en 3de divisien van de regimenten vrijwilligers. Ieder dier regimenten was 350 man sterk en de brigadiers Warren en Windham waren onder de onmiddelijke bevelen van generaal Markham gesteld.

Aan al deze troepen was den in ernst gemeenden aanval voorbehouden.

Den 8sten Sept. bij zonsopgang, verzamelden zich al die troepen opeengepakt op de voor de loopgraven daartoe uitgekozen wapenplaatsen. In den loop van den morgen verzekerden de generaals zich, dat alle beschikkingen ten uitvoer waren gebragt en de generaal Pélissier begaf zich voorwaarts naar den regtervleugel.

De troepen waren van alle benoodigdheden tot stormloopen, zoo als takkebossen, ladders, haken en touwen voorzien, het sein tot oprukken verbeidende.

Ongeveer ten 11 ure verflaauwden onze batterijën haar geschut van korten dragt, terwijl zij integendeel het vuur der mortieren verdubbelden. Het weder was allerschoonst en een vrij sterke wind dreef tusschen de vesting en de loopgraven wolken van stof omhoog, die natuurlijk den aanval der troepen begunstigden, door hen voor het oog der Russen te verbergen

Eindelijk werd het sein gegeven, de troepen stormden de loopgraven uit en de aanval begon op alle punten te gelijk.

De Sardinische kolonne had zich reeds in beweging gesteld en rukte met den stormmarsch op de midden bastion aan. Zij bestond uit de zwarte brigade, voorafgegaan door een bataillon Bersaglieri (scherpschutters), eene batterij artillerie en een bataillon der genie.

De Russen, verwonderd over die aanvallende beweging en het groot aantal aanvallers, liepen in den strik en rigtten een groot gedeelte hunner magt naar de middenbastion. Weldra zagen zij echter hun misslag in; doch het was te laat

De twee brigaden van den generaal Mac-Mahon kwamen voor den Malakoff, het 1ste Zouaven aan het hoofd. De snelheid van den storm was zoodanig, dat de Russen slechts den tijd hadden hunne geweren op de borst der Zouaven, die uit de gracht opstegen, af te schieten. Zij begonnen toen zonder ophouden van hunne zijde met schroot te vuren, doch de stormloop was zoo hevig dat de gansche kolonne als het ware slechts één ligchaam uitmaakte, die zich als een woedende golf op de Russische batterijen wierp. De vijand, overvallen en teruggeworpen, had niettemin nog den tijd om een mijn aan te steken, doch de ontploffing had naauwelijks plaats gehad of de Fransche vlag wapperde reeds op de vier hoeken van den Malakofftoren. Dit was het werk van *elf* minuten.

De Franschen verspreidden zich onmiddelijk in de batterijen en breidden zich, na er bezit van genomen te hebben, regts en links naar de vereenigingsversterkingen uit, die het hun gelukte van achteren over te klimmen. Een hunner, een afgesneden electrieken draad ontwarende, vestigde de aandacht zijner legermakkers op die verradelijke geleiders, bestemd om het vuur der mijnen, onder hunne voeten aangelegd, te ontsteken.

De Russen, hoezeer met geweld verdreven, kwamen echter nog tweemaal met nieuwe versterking aanvallenderwijze opdagen, doch de onzen waren onverdrijfbaar. Ook was het terrein in het nadeel des vijands, daar de hoogte van Malakoff bijna loodregt naar de zijde van de stad neerdaalt. Al die pogingen bleven vruchteloos.

Aan den kant van den kleinen Redan was het gevecht bloediger; de Franschen werden bij hun eersten aanval door een schrootregen, die den generaal de Marolles deed sneuvelen, teruggedreven en toen zij bij een tweeden aanval die stelling vermeesterden, zagen zij den generaal St. Pol, door een kogel in het hart getroffen, neerzijgen. Evenwel, in weerwil van de ongehoordste dapperheid, in weerwil der versterking van twee veldbatterijen, konden zij die stelling niet behouden en moesten zij voor de tweede maal voor het vijandelijk vuur wijken. De keizerlijke garde, die hier storm had geloopen, liet zich als het ware op de plaats vermorselen en de verliezen op dit punt waren ontzaggelijk. Het kruisvuur van twee batterijen, de een op de flanken en de andere achter de retranchementen, deed voor het oogenblik van iedere nieuwe poging tot aanval afzien.

Gedurende den tijd, dat dit alles op den uitersten regtervleugel voorviel, marcheerden de Engelschen in twee aanvallinien op den groote Redan aan.

De eerste, bestaande uit de 2de divisie, was zamengesteld uit de 41ste en 62ste regimenten, ondersteund door het 30ste en 55ste. Het 47ste, 49ste, 3de en 95ste maakten op de wapenplaatsen de reserve uit.

De tweede linie, onder de bevelen van de generaals Codrington, Shirley en Trollope, bestond uit de divisie ligte infanterie. Het 7de en 27ste marscheerde aan het hoofd, ondersteund door het 77ste en 34ste en deze weder door het 17de en 88ste, terwijl het 90ste met eenige andere regimenten op de wapenplaatsen de reserve uitmaakten.

Op het tijdstip dat de Franschen zich in den Malakoff uitbreidden, legden de Engelschen hunne eerste ladders op de overzijde der gracht aan, maar ook toen sprong er regts een mijn, die zulk een schrik verspreidde, dat de kolonne van den generaal Windham een oogenblik als verlamd bleef staan. Die dappere officier sprong alleen in den Redan, liep met den sabel in de hand daarin rond, zijne troepen toeroepende. Weldra werd hij door zijn staf, vervolgens door zijne soldaten gevolgd en de worsteling begon met de uiterste woede.

Op het andere punt van aanval, hadden de regimenten de contrescarpen en friesche ruiters overgesprongen, de ladders werden aangelegd en de majoor Wilsford van het 27ste besteeg dezelven het eerste. Maar hij had naauwelijks het hoofd boven het parapet uitgestoken, of een Russisch officier stak een veldstuk af en de moedige majoor werd zonder hoofd in de gracht teruggeworpen. Een sergeant, hem van nabij volgende, sprong op het parapet en lag de punt van zijn degen op de borst van dien Russischen officier, die dadelijk in goed engelsch uitriep: »ik geef mij gevangen." Onmiddelijk werd hij gegrepen, over het parapet aan de soldaten toegereikt en dezen droegen hem even spoedig weg.

Het 30ste en 41ste regiment hadden bijna te gelijkertijd, in weerwil van een helsch vuur, storm geloopen, maar de worsteling was buiten alle evenredigheid. Vijf mijnen ontploften achtereenvolgend onder de voeten der aanvallers, welke door die in den grond aangelegde vulkanen in de hoogte werden geslingerd. De overige regimenten wachtten in de gracht een gunstig oogenblik af. Toen ontstond er boven en beneden den Redan een allermoorddadigst gevecht, dat voortduurde tot op het oogenblik, waarin de aanvallers, het onmogelijk langer kunnende uithouden, naar hunne wapenplaatsen moesten terugtrekken.

Toen de Fransche vlag op den Malakoff wapperde, rukte de generaal de Salles met zijne troepen vooruit en, de beweging der Sardiniërs door een werkelijken aanval ondersteunende, bestormde hij de middenbastion.

Maar hier, meer dan elders, was de vijand op zijne hoede en krachtig versterkt door detachementen uit de stad. De troepen, die van de wapenplaats op het kerkhof tot aan de voorste werken van de bastion een diep, door de natuur gevormd ravijn moesten doortrekken, werden langs dien geheelen weg door het vijandelijk schrootvuur weggevaagd. De heldhaftigheid werd op dien dag tot vermetelheid gedreven. »Er moet een einde aan komen," riepen de soldaten en driemalen gelukte het hun, onder een vuurregen, het parapet der bastion te bereiken, driemalen werden zij onder dienzelfden vuurregen tot op hunne reserven teruggedreven. Langer vol te houden ware razernij geweest; de troepen trokken in hunne loopgraven terug.

De avond was gevallen, men telde zich, de verliezen waren talrijk, doch men wist dat de dooden als moedige helden gesneuveld waren. In weerwil der drie mislukte pogingen op de Carenage, den grooten Redan en de middenbastion was het voordeel van den dag toch voor de verbondenen. De dubbele aanval op den kleinen Redan en de middenbastion was niet ernstig gemeend geweest, hoezeer zij veel meer bloed gekost had dan de anderen. De gewigtigste der stellingen was echter bepaaldelijk genomen, de Franschen bezetteden den Malakoffstoren.

De eer de wapenen was gewroken, de uitslag der worsteling geen onbeslist vraagstuk meer. Malakoff beheerscht de stad, de haven en de arsenalen. De Russen zagen den neteligen toestand waarin dat verlies hen plaatste. De drie zegepralen van dien dag werden voor hen een werkelijke nederlaag. De Redans, door het kruisvuur van den Malakoff en de batterijen geteisterd, zouden na eenige uren beschieten, moeten bezwijken. De Russische generaals begrepen te regt, dat indien zij een nieuw gevecht wilden wagen, zij slechts nieuwen roem aan de legers der verbondenen zouden verschaffen; het sein tot den aftogt werd gegeven.

Maar die aftogt, zooals hij door den vijand was ontworpen, moest onmetelijke ongelukken, de vruchten van een tot wanhoop gedreven barbaarschen trots, achter zich laten. De vijand had al het voordeel, dat hij er van trekken kon, berekend, al de forten waren ondermijnd. Sebastopol moest hare overwinnaars onder hunne verovering bedelven.

De Engelschen, wanhopig over hunne vruchtelooze pogingen, hadden besloten, dat de groote Redan, tegen welken prijs ook in hunne handen zou vallen; het wegvagen hunner soldaten door het schrootvuur, het sneuvelen hunner officieren, die met hunne lijken de grachten der vijandelijke stellingen dempten, hadden, in stede van hun vuur te verkoelen, het ongeduld naar den zegepraal tot opgewondenheid gebragt. Een nieuwe storm werd besloten.

Zoodra de nacht het slagveld bedekte, zonden de generaals een sergeant der mineurs, vergezeld van drie man, om den Redan te verkennen. Deze moedige onderofficier naderde tot aan de friesche ruiters, zonder dat er op hem geschoten werd; hij ging verder, luisterde gedurende eenige oogenblikken, doch hoorde geen ander geluid, dan dat van stappen, die zich uit den Redan verwijderden; geene de minste beweging in de batterijen, geen spoor meer van verdedigers. Hij klom langs een achtergelaten ladder op, stapte over het parapet en ging te midden der diepste stilte voorwaarts. Slechts eenige manschappen, ongetwijfeld achterblijvers, verlieten het fort, al naar mate hij verder binnen drong. De Russen ontruimden hunne versterkingen.

De sergeant kwam in het kamp terug om die tijding mede te deelen. Toen rukten de Engelschen voorwaarts en bezetteden den grooten Redan. Het uitzigt der werken deed bij hen met den eersten oogopslag het leedgevoel over hunne vergeefsche poging verdwijnen; die werken hadden de stelling onneembaar door storm gemaakt.

Een sapeur-mineur, de batterijen doorsnuffelende, ontmoette op zijnen weg een vrij dikken kabel, dien hij, na de aandacht zijner officieren op dit ongewone oorlogstuig gevestigd te hebben, met een bijl doorhieuw. Een ieder stroomde toe en na onderzoek bleek het, dat die kabel niet anders was dan een dikke metalen draad met een dikke laag van gutta percha bedekt. Die draad eindigde in een ontzaggelijken grooten kruidkelder onder den Redan, wiens ontdekking alleen reeds de stoutmoedigsten, bij het denken aan de verschrikkelijke ontploffing, waaraan zij kwamen te ontsnappen, deed verbleken. De draad verlengde zich aan den anderen kant door de stad tot aan zee, waar hij onder doorging tot aan den overoever, van waar de electrieke vonk moest uitgaan om die volkaan te ontsteken.

Het was meer dan tijd! Naauwelijks hadden de laatste soldaten de stad ontruimd of de forten sprongen, het een na het ander, in de lucht en bedekte den grond met hun verwoestend puin. De Carenage, mast- en midden-bastions, arsenalen, batterijen langs de baai, dokken en voornaamste gebouwen stortten door de vereende uitwerking van bommen, brand en mijnen, in. Alleen de groote Redan en Malakoffstoren bleven staan, de Redan, gered door den sapeur-mineur, de Malakoffstoren door een bom, die, door de hand der Voorzienigheid geleid, den voornaamsten electrieken draad in tweeën had gesneden.

Sebastopol was een prooi der vlammen! Nooit was een tooneel van verwoesting indrukwekkender, dan dat, wat men voor oogen had. Casernen, gebouwen, particuliere huizen ontvlamden beurt voor beurt, om als het ware dien gloeijenden oven aan te houden.

In den omtrek, door de vijandelijke ontploffingen zelven gespaard, werden twee groote bressen gemaakt, de een tusschen den Malakoff en den grooten Redan, de andere in de midden-bastion. Franschen, Engelschen en Sardiniërs stormden nu de stad binnen, te midden der vlammen, De dag, die aanbrak, vond de generaal Pélissier en zijn staf in de voorstad Karabelnaya; — Sebastopol was in onze handen.

De aftogt der Russen had met zulk eene overhaasting plaats gehad, dat de Engelschen, onder de laatste aangelegde werken voorbij den grooten Redan, een kleine kapel vonden, waarin voor de afbeeldingen der heiligen nog kaarsen brandden.

De Redan alleen besloeg de plaats van een klein dorp, de uitbreiding der verdedigingswerken was zoo uitgestrekt mogelijk en de grond, die slechts door projectielen in boogrigting had kunnen worden bereikt, zoo omgewerkt, alsof er de ploeg door heen was gegaan. Onder den Redan zelf was het verblijf van een opper-officier gelegen, denkelijk dat van den admiraal Pamphiloff, te oordeelen naar de compassen en voortreffelijke scheepsinstrumenten, die men daarin vond.

Op eenigen afstand, lager verhieven zich de casernen der artillerie, waarvan de muren alleen staande waren gebleven en de ambulance der regter verdedigingslinie, opgepropt met achtergelaten gekwetste Russen. Verder op waren de dokken en arsenalen door den brand verteerd of door de ontploffingen uiteen gerukt. De geheele Russische vloot was in de haven, waaruit de vijand haar niet had kunnen redden, gezonken en wat de brug betreft, waarover de ontruiming had plaats gehad, daar was geen vraag meer naar. Zij alleen die haar gezien hadden, konden getuigenis afleggen van haar kort bestaan.

De Fransche pompiers waren naar het tooneel van den brand gesneld, om deszelfs voortgang te beletten. Voor alles bepaalden zij zich tot de casernen en andere groote gebouwen, die men noodig zou kunnen hebben, om er de ambulancen in op te rigten of de troepen te huisvesten. Hunne pogingen bleven niet zonder gunstigen uitslag en het mogt hun gelukken verscheidene gebouwen te redden.

Gedurende dien tijd bezetteden de Franschen den kleinen Redan en de Sardiniërs namen bezit van de middenbastion, alwaar nog verscheidene hunner manschappen door een mijn-ontploffing gedood werden.

Toen de eerste opbruisching der geestdrift voorbij was, keerden de troepen, die zich in de stad verspreid hadden, naar hunne retranchementen terug en er bleef slechts een zwak garnizoen in Sebastopol achter. De generaal Bazanle werd tot gouverneur benoemd.

De troepen, die thans de stad bewaken, bestaan uit

het 42ste van linie, het 5de ligte infanterie en het vreemden legioen.

De parlementaire vlag werd uitgestoken om de gesneuvelden te begraven; die taak was lang en droevig en het verlies aan beide zijden ontzaggelijk. Van de Russen alleen zijn in de laatste dagen van het bombardement en gedurende de gevechten van den 8sten en 9den 30 000 man buiten gevecht gesteld.

Het bedrag van het verlies der Franschen is nog niet bekend, men schat het op 9000 man, zoo gesneuvelden als gekwetsten, welk bedrag mij overdreven voorkomt, maar ik kan u niet te min mededeelen, dat drie generaals te midden hunner soldaten gesneuveld zijn, te weten de generaals St. Pol, de Marolles en Breton, twee anderen, de generaals Rivet en Pontdèves zijn aan de gevolgen hunner wonden overleden en verscheidenen werden gekwetst, waaronder de generaals Bosquet, Trochu, Bourbaki, de la Motterouge, enz. enz.

De Engelschen hebben verschrikkelijk geleden. Van de 6000 man, die aan den aanval deel namen, werden er 400 gedood en 1600 gekwetst, maar vooral was hun verlies aan officieren aanzienlijk en beliep het cijfer van 150, zoo gesneuveld als gekwetst.

Onder de laatsten moet ik vermelden de generaals Warren en Shirley, de eerste zwaar, de tweede ligt gewond. De kolonels Patullo van het 30ste, Coddy van het 55ste. Hancock van het 57ste, Eman van het 41ste, en de majoor Wilsford sneuvelden, de luitenant-kolonel Maccare van het 55ste en de majoor Campbell van het 90ste zijn slechts gekwetst.

Het 30ste telde 11, het 57ste 12 en het 90ste 13 gesneuvelde officieren. Die verliezen moeten fabelachtig voorkomen, wanneer men zich herinnert, dat ieder regiment slechts 350 man sterk was, zooals hierboven is medegedeeld.

De verliezen der Sardiniërs overtreffen, naar men mij verzekert, geen 50 man buiten gevecht.

De generaal Pélissier werd op het slagveld tot maarschalk van Frankrijk benoemd. De uitslag had zijne eerste verwachtingen overtroffen, doch hij bleef op de hoogte der omstandigheden, welke het toeval ten zijnen voordeele deed uitvallen. Zijne benoeming bekwam hij te gelijkertijd met het antwoord des keizers op de telegraphische depêche, die de inname van Sebastopol berigt had. Dat antwoord was kort en betuigde zijne tevredenheid over de dapperheid der soldaten.

De opperbevelhebbers hebben dagorders aan de onder hunne bevelen staande legers uitgevaardigd, om hun geluk te wenschen met den gunstigen uitslag hunner wapenen. De Engelsche opperbevelhebber, generaal Simpson, deed meer nog, hij rigtte eene dagorder aan de Franschen en Sardiniërs, waarin hij zijne bewondering betuigde over hun schoon gedrag.

Het zal onmogelijk zijn al de daden van moed te beloonen, die in deze gevechten zijn aan den dag gelegd. Ieder soldaat heeft zich als een held gedragen. De gevechten, welke den val van Sebastopol te weeg bragten, hebben waardiglijk het reusachtig beleg bekroond, dat wel eenig in de geschiedenis en het grootste wapenfeit van onzen tijd zal blijven.

De buit, naar men zegt door een kapitein ter zee der Engelsche marine (de kapitein Drummond) geschat, bedraagt eene waarde van 7 millioen francs, het verlies der Russen 80 millioen. Deze schatting bevat slechts de verliezen van het oogenblik. Rusland heeft meer dan twee milliards en meer dan 200.000 man in den gapenden afgrond van Sebastopol zien verzwelgen.

Er zal een andere Homerus moeten opstaan, om deze nieuwe Iliade waardiglijk te bezingen.

Ik heb mijzelven omtrent de verwoestingen van het laatste bombardement en den toestand der stad willen overtuigen, daarom trad ik haar op den 12den door de in de midden-bastion gemaakte bres binnen.

Door deze bres komt men in eene vrij lange voorstad, waarvan de voornaamste straat uitloopt in de Catharine straat, eene der breedsten en schoonsten van Sebastopol.

Het eerste wat mij trof was de volmaaktheid der Russische werken. Moeijelijk viel het mij te begrijpen, hoe, met die volledigheid in de uitvoering, hunne batterijen meer vernield waren dan die der Franschen, want het onderscheid was in het oogvallend.

Het tooneel, dat zich voorbij die werken aan mijne oogen voordeed, was dat der grootste verwoesting. De grond was bezaaid met kogels, granaten, kattekoppen en bommen, ik zag zelfs nog van de laatsten, die niet gesprongen waren.

Ik behoefde niet ver te gaan om reeds dadelijk den Franschen geest in kapitale letters, te midden onder de bewijzen der woede van de verbondenen, uitgedrukt, te ontmoeten. Het eerste in Sebastopol geopende etablissement was een cantine. Het huis, dat den uitventer en zijne ververschingen beschutte, was zoo geteisterd, dat er van de deur slechts een plank, door een wonder van evenwigt opgehouden, was overgebleven. En op die plank, een hinderpaal gelijk een bezemsteel er een zoude daarstellen, stond met de hand geschreven:

»Treedt binnen, zonder aan te kloppen!"

Langs de gansche Catharinastraat lagen de Fransche soldaten, onder hunne tenten voor de huizen gecampeerd, kaart te spelen en rondom hen huisgeraden verspreid, overladen met geroofden buit van allerlei aard en meerendeels half door de vlammen verteerd. De voornaamste stukken daarvan bestonden in piano's, overdekt met medailles, afbeeldingen van heiligen, vrij ontuchtige platen, soldatencasquetten, vrouwenhoeden, oude kleederen enz. Al die rommelzoo zag er ellendig uit. Het moet ook gezegd worden, dat de huizen, waaruit al die zaken gehaald waren, in geen beteren toestand verkeerden. Van de tien waren er zeven ingestort of verbrand, twee dreigden in te storten, en het laatste, meer bevoorregt dan de anderen, telde slechts een bom en een zestal gaten door de kogels gemaakt. De verlatenheid der door de troepen bezette wijken was schrikbarend.

Ik ging voorbij het huis, waarin de generaal Bazaine zijn intrek genomen had; het is een klein landhuis, nog al door de kogels en bommen gespaard en met een vrij aardig uitzigt. Die generaal wilde zich eerst in een groot gebouw, het groene huis genaamd, een opvoedings gesticht voor jonge meisjes, vestigen, doch het was zoo geteisterd, dat men vreesde het bij de geringsten schok te midden der overige puinhoopen te zullen zien instorten.

De voornaamste kerk en het geveldak van den schouwburg zijn blijven staan.

Ik haastte mij de kaden te bereiken. Daar had ik een grootsch uitzigt. Regts voor mij het noordelijk gedeelte, een soort van berg met dorre flanken, in verscheidene trappen uitgehouwen, die op eene, een weinig boven de oppervlakte der zee verhevene rots uitkomen; aan mijne linkerhand het Quarantainefort, geheel door de mijnen vernield, regts de batterijen die slechts een puinhoop uitmaakten; verder de haven, waarin al de gezonken Russische schepen de uitersten hunner masten vertoonden. *De twaalf Apostelen* alleen had nog een boord boven water, doch in welk een toestand! — Aan het einde der haven toonde een kleine gestrande stoomer nog slechts zijn bakboordsrad.

Voorbij de haven strekten zich de militaire voorsteden, de arsenalen en de dokken uit, als ook een kleine hoop gebouwen, die mij voorkwam door kogels en brand gespaard te zijn, en eindelijk de Malakofftoren, de gansche stad beheerschende en op den top van een heuvel aangelegd, die aan den westkant bijna loodregt naar de stad afloopt. Deze eenvoudige oogopslag gaf mij den sleutel van het geheim des aftogts van de Russen in handen. De stelling van den Malakoff is meester over het zuidelijk gedeelte van Sebastopol.

Gelijk ik u gezegd heb, zoo waren de straten, hoe meer zij naar zee uitliepen, bezaaid met barricaden, zamengesteld uit met zorg opgestapelde straatsteenen, waarin men schietgaten gemaakt had met veldstukken voorzien, geheel onaangeroerd gebleven. Overal toonde de stad den wanhopigen tegenstand aan, dien de vijand had voorbereid, doch welken door het krachtdadige van den Franschen aanval verijdeld is geworden.

Zoo vele onheilen, al die verschrikkelijkheden op deze plaats door de heerschzucht van een man, in naam eener onregtvaardige zaak, opeengestapeld, hadden mijne verontwaardiging ten hoogste opgewekt. Ik bleef eenigen tijd afgetrokken te midden der bitterste bespiegelingen, denkende aan het lot van zooveel ongelukkigen, aan het fanatismus opgeofferd en misschien gestorven, even als zij geleefd hadden, zonder te weten waarom. Die bespiegelingen deden mij het doel van mijnen togt, het voldoen aan mijne nieuwsgierigheid, vergeten, toen een kanonschot mij eensklaps tot de werkelijkheid terugriep. Het fort Constantijn, dat zich regt over mij op den anderen oever bevond, deed een schot uit een mortier op een groep ruiters, die langs de kade toog. Deze magtelooze moedwil stootte mij eerst tegen de borst, doch vestigde daarna mijne aandacht op het noordelijk gedeelte der stad, dat men mij voorgesteld had als ontruimd te zijn.

Dat kanonschot scheen het tegendeel aan te duiden, doch hoe ik ook voor mij uitkeek, het Russische leger was niet meer daar. Eenige soldaten slechts liepen op de bolwerken eenzaam op en neder en waren ongetwijfeld veroordeeld, om zich zelven onder de laatste steenen der stad te bedelven. Met uitzondering van het fort Constantijn, trouwens geheel op zich zelven staande, was het overal stil in het Noordergedeelte. Mijn twijfel, een oogenblik opgeweld, verdween. Gelijkwaters liggende, zoo bestaat het fort Constantijn, het laatste bolwerk van het Noordergedeelte van Sebastopol, klaarblijkelijk nog slechts ten gevolge der volkomene zekerheid van de Verbondenen; eenige kanonneerbooten, hun vuur van den ingang der baai en van de zeezijde kruisende, kunnen het door een bombardement van weinige uren als een kaartenhuisje in een doen storten. Sebastopol is wel geheel in Fransche handen.

Naar ik mij met mijne eigene oogen heb kunnen overtuigen, is het Russische hoofdkwartier voorbij de stad, op bijna twee uren van het noordelijk gedeelte, op de groote bergvlakte, die naar de Balbeck leidt, gevestigd. Derwaarts is het garnizoen van Sebastopol teruggetrokken; de weinige bezetters van het fort Constantijn schijnen mij toe hoogstens bestemd te zijn, om door middel van een onregelmatig onderhouden vuur de Verbondenen te misleiden, ten einde den Russen den tijd te laten om hunnen terugtogt naar het binnenland te bewerkstelligen.

Ik verneem dat twee Fransche divisien, onder het bevel van den generaal Herbillon, de Tchernaya zijn overgetrokken. Waarschijnlijk zal die voorwaartsche marsch door eene beweging van het gansche leger ondersteund worden, want in de kampen heerscht thans de grootste krijgstucht en van alle kanten vloeijen convooijen met levensmiddelen en oorlogsbehoeften toe. Dit is het begin van het einde. Ieder verwacht de Russen in het open veld hun laatste inzet te zien verspelen. Volgens mijne overtuiging overwintert de vijand niet meer in de Krim.

De Engelsch-Fransche vloten liggen nog immer in linie voor Sebastopol; zij wachtten tot dat de, in het Azofsche meir buit gemaakte, helsche machines den doortogt zullen schoon gemaakt hebben, om in de haven te stevenen.

Het is mij onmogelijk u eenige tijdingen mede te deelen omtrent de expeditien der zeemagt, waarvan men in de laatste dagen in het kamp gesproken heeft.

Ik had bij dezen zoo langen, maar toch zoo onvolledigen brief, nog veel te voegen, doch de tijd dringt mij en ik heb naauwelijks zooveel over om hem digt te maken en aan boord te zenden.

Tot nader.

Algemeene Order.

Telegrafische dépêche.

De minister van oorlog aan den generaal en chef.

Parijs 11 Sept. 1855, des namiddags ten 2¼ ure.

»De keizer schrijft mij van St. Cloud:»

»Laat de volgende dépêche den generaal Pélissier toekomen:

»*De keizer aan generaal Pélissier!*

»Eere aan U! Eere aan ons leger! Biedt allen mijne opregte gelukwenschen aan.»

In het groothoofdkwartier te Sebastopol den 12 September 1855.

De generaal en chef,
(w. g.) A. Pélissier.

Voor ampliatie,
De divisie generaal, chef van den algemeenen staf,
E. de Martimprey.

Algemeene Order.

De minister van oorlog aan den generaal Pélissier.

»Zijne Majesteit beveelt mij U te schrijven, dat Zij u verheft tot de waardigheid van maarschalk van Frankrijk. Ik acht mij gelukkig, zeer gelukkig, U deze goede tijding te kunnen verkondigen.»

In het groot hoofdkwartier te Sebastopol den 12 September 1855.

De maarschalk, opperbevelhebber,
(w. g.) A. Pélissier.

Voor ampliatie.
De divisie generaal, chef van den algemeenen staf,
E. de Martimprey.

— In het *Journal de Constantinople* van 4 October vinden wij nog de volgende berigten uit de Krim, die wij vermeenen, dat wel als de laatste stelligen van daar beschouwd kunnen worden.

De nieuwe bewegingen in de Krim zijn nog niet op eene werkdadige wijze hervat geworden en in de stellingen der oorlogvoerende magten is nog weinig veranderd. Zie hier hetgene onze correspondent ons meldt over de laatste gebeurtenissen op het tooneel des oorlogs.

Sebastopol, 30 September.

Ik heb U in mijne laatste brieven berigt, dat er mijnen waren aangelegd, om het arsenaal en een goed gedeelte van Sebastopol te doen springen; alles was gereed en dat werk der verwoesting wachtte slechts op het sein, toen eene telegrafische dépêche den last aanbragt om het uit te stellen en niet ten uitvoer te brengen voor de ontvangst van een nader bevel langs denzelfden weg. Men gelooft ook werkelijk, dat het steeds tijdig genoeg zal zijn om tot dit uiterste over te gaan en dat tot naderen last de gebouwen, die men wil vernielen, zeer goed den vereenigden legers dienstig kunnen zijn. Ook wil men door te groote overhaasting geen aanleiding geven tot nutteloos berouw. Ik begrijp ook dat men aarzelt werken te vernielen, die den Russen 75 millioen francs gekost hebben en wezenlijk eenig zijn in hun soort.

De toebereidselen tot die verwoesting bestaan evenwel en die schorsing houdt niets bepaalds in.

De stad levert steeds hetzelfde uitzigt van verwoesting en verlatenheid op, die het hart in een doet krimpen. Het vuren tusschen het Zuiden en het Noorden is niet zeer levendig. De Russen doen ongeveer 100 kanonschoten in de 24 uren, doch ons weinig kwaad meer, want in de stad verblijven thans niet meer dan de diensdoende kanonniers, om het vuur des vijands te beantwoorden en eenige wachtpiketten. Waar is het echter, dat een droevig voorval den ijver der touristen magtig heeft verkoeld. Een Engelsch soldaat trapte op eene helsche machine, die ontplofte en 60 personen doodde of kwetste. Dit voorval heeft aanleiding gegeven tot nieuwe onderzoekingen en men doorwoelt overal den grond, om al die zoo moorddadige machines, waarmede de Russen als het ware de straatwegen bezaaid hebben, te ontdekken.

Overigens geloof ik, dat men het niet lang meer wil uitstellen om met dat Noordelijk gedeelte van Sebastopol een einde te maken. Vlottende batterijen en bombardeersloepen worden gereed gemaakt, om het fort Constantijn aan te tasten en men vermeent, dat het niet veel moeite zal kosten om er meester van te worden.

Ik heb in een, ik weet niet meer welk, dagblad uwer stad gelezen, dat de brug tusschen de forten Nikolaas en St. Paul hersteld zou zijn. Dit is eene dwaling. Die brug is goed en wel vernield en men ziet nog slechts een stuk hout, dat hare vorige plaats aanwijst.

Ik heb U reeds gesproken over den buit in de stad Sebastopol zelve verkregen, thans heb ik een lijst van dien, welken de Engelschen in de door hen bezette Carabalnaya hebben gemaakt Deze lijst is door eene Commissie op gemaakt en bevat 179 kanonnen in stelling in den grooten Redan gevonden en 146 in reserve; 218 in stelling in den Malakoff en kleinen Redan en 139 in reserve, in de laagste batterij 64 en in het arsenaal 1484, hetgeen een totaal geeft van 2222 stukken geschut; buitendien 350.000 getelde kogels en bommen; de nog ongetelden schat men op 60.000. Men berekent dat de machines eene waarde vertegenwoordigen van £st 40.000, de kettingen, ankers en andere scheepsbehoeften £st 20.000 het gevondene oud ijzer £st 12.000. Daarenboven zijn nog gevonden 3000 tonnen goede steenkolen en 280 tonnen, bevattende 2 millioen en eenige duizende rations levensmiddelen. Ik spreek U niet van de oude kleedingstukken, casquetten, sabels, geweren en andere voorwerpen, die wel eene aardige som daarstellen, doch niet wel vatbaar zijn voor schatting, want al dien rommelzoo krijgt slechts waarde door het aanwezen van liefhebbers van geschiedkundige bijzonderheden.

Verlaten wij nu de stad Sebastopol en vervoegen wij ons bij de dappere Fransche, Engelsche en Sardinische legers. Zij zijn nog altijd in de vlakte gelegerd, met ongeduld de order afwachtende om voorwaarts te rukken. Zal die order weldra komen? Er zijn er die er aan twijfelen en daarbij steunen op de omstandigheid, dat aan een vrij groot aantal Engelsche officieren, op een eenvoudig geneeskundig certificaat, verlof is verleend om naar hun land terug te keeren, waardoor zij gelooven en zeggen dat de veldtogt voor dit jaar geeindigd is. Evenwel moet ik aan den anderen kant opmerken, dat men verwacht dat de verbondenen de Tchernaya zullen overtrekken; men gelooft zelfs dat het gevecht zeer hevig zijn zal, doch twijfelt niet aan den uitslag. De Russen vuren des nachts vrij hevig uit de batterijen Bilboquet en Gringalet; sedert gisteren schieten zij tegenover Inkermann op de Fransche troepen en men berekent, dat zij 2 schoten in eene minuut doen. Op alle andere punten is het vuur zeer zwak.

Men berigt dat het gros van het Russische leger ver in het binnenland, achter Mackensie is teruggetrokken; ook spreekt men van een stoutmoedige beweging van de divisie d'Autemarre, die het gelukt zou zijn, langs zeer moeijelijke omwegen den vijand af te snijden. De verre afstand, waarop ik mij thans van dat tooneel bevind en de onmogelijkheid om met onze legers in dit oogenblik gemeenschap te houden, beletten mij de waarheid van al die tijdingen te onderzoeken.

Laatstleden vrijdag zijn de Fransche troepen te Balaclava in oogenschouw genomen; de generaal Simpson heeft daar ook twee Engelsche divisien doen manœuvreren.

Dezen morgen hebben de Sardiniërs in de open lucht eene groote mis bijgewoond, die gevolgd is geworden door eene revue te Kamara.

Gij ziet dat dit alles geene groote militaire bewegingen uitmaakt, evenwel wil ik niet gelooven, dat het daarbij blijven zal, maar ben veeleer van gevoelen, dat de laatste schoone dagen benuttigd zullen worden, om dezen langen veldtogt in de Krim in eens te eindigen.

Wij hebben in den laatsten tijd zware regens gehad, doch het weder is weder zeer schoon geworden en is thans bijzonder aangenaam.

Ik wenschte, alvorens dezen kleinen hoek van de Krim te verlaten, u eenig nieuws van Kamisch en Balaklava mede te deelen, maar er valt daar thans niets bijzonder voor. Evenwel vergat ik bijna u iets zonderlings te melden. In de laatste dagen zijn de bevolkingen van Balaklava en Kadi-keui door een vechtkoorts overvallen en er zijn eene menigte messteken toegebragt. Deze nieuwe houding der anders zoo vreedzame bevolking, heeft het aanstellen van zes nieuwe policie-agenten noodzakelijk gemaakt.

Op dit oogenblik rijst er, digt bij de tenten der koninklijke Engelsche garde, een nieuw dorp op; men verkoopt er, wel te verstaan, bier, wijn, likeuren, vleesch, brood, enz. en de Engelsche troepen zijn er zoo op verzot, dat het dorp zich van dag tot dag dus ontwikkelt, dat men vreest dat het voor Kamisch en Balaklava een degelijke mededinger zal worden.

Voortaan zal iederen Zaturdag een stoomschip met gekwetste soldaten naar Engeland vertrekken en van daar gezonde manschappen terugbrengen. Buitendien zullen spoedig zes groote schepen vertrekken om troepen in te nemen. De telegraaf heeft de aanstaande aankomst aangekondigd van de 51ste, 54ste, 66ste, 82ste en 92ste regimenten van linie en van 200 man voor ieder regiment, dat zich in de Krim bevindt, tot voltalligmaking, hetgeen eene versterking van 18,000 man nieuwe troepen zou geven. Die regimenten komen van Gibraltar, Malta en Corfu alwaar zij door de militie zullen vervangen worden.

Daarentegen staat eene Turksche divisie op het punt om naar Azie te vertrekken.

Wij ontvingen tijdingen van Eupatoria. De divisien Fransche cavallerie en 3000 man Turksche troepen hebben eene verkenning naar den kant van Sac gedaan, doch geen vijand ontmoet. Op een grooten afstand zagen zij slechts een corps troepen, dat hun toescheen ongeveer 2 à 3000 man sterk te zijn. Zij zijn naar Eupatoria teruggekeerd, na alvorens eenige aan de Russen toebehoorende hooischuren in den brand te hebben gestoken.

Van Kertsch ontving ik de tijding, dat kapitein Fitz-Clarence van het 10de huzaren, aan het hoofd van 30 man eene verkenning doende, door eenige honderde kozakken is omsingeld geworden. Deze handvol manschappen heeft moedig tegen den vijand geworsteld en er zich doorheen geslagen, met achterlating van 15 man in zijne handen.

Handelsberigten.

Aan- en Uitvoer te Batavia *van den* 23 *tot en met den* 24 *Nov.*, 1855.

AANVOER.

Van de Lampongs per praauw Tjemplong gez. Haas Zagoen.

150 pic. zw. peper. *Gezagv.*

Van de Lampongs per praauw Djoeroepian gez. Hadjie Roesiep.

42 pic. gomelastiek. 20 do. dammer. 12 coll. oliphanstanden. *Na Kikiat.*

Van de Lampongs per praauw Tjemplong gez. Saidien.

150 pic. zw. peper. *Gezagv.*

Van Balie per praauw Padewakang gez. Oewa Maletjeng.

22 koij. rijst. *Daeng Matreo.*

Van Balie per Bal. schip *Ida*, gez. Harberbeer, agt. Mc. Ewen en co.

4205 zakk. rijst. 45 vn. olie. 1570 klappers. *Order.*

Van de Lampongs per praauw Tjemplong gez. Hadjie Lahan.

200 pic. zw. peper. *Hadjie Lahan.*

Van Amsterdam per ned. schip *Nederland en Oranje*, gez. v. d. Plas. agt. Kopersmit en co.

50 coll. prov. en dranken. *Order.*

Van Londen per ned. schip *Oud Alblas*, gez. Kruimel. agt. Kopersmit en co.

376 toon. steenkolen. *Agenten.*
114 kn. wijn. 15 bn. manufact. 2 fusten dranken. 2 ks. koopmanschapp. *Hunter Houghton en co.*
6 ks. zadelwerk. *Burt Myrtle en co.*
7 wagens. *Order.*

Lading voor Soerabaya.

19 kn. 7 vn. 2 vat 1 bl. en 1 kt. div. koopmanschapp. 41 coll. machinerien. 17 do. ijzerwerk. 37 bundels ijzer. 56 coll. provisien.

Van Mank per praauw sampang gez. Badjo.

150 zakk. rijst. *Ang Hoeij.*

Van Passilian per praauw sampang gez. Numbang.

130 pic. rijst. *Lie Tiang.*

Van Tagal per praauw sampang gez. Kelling.

5 koij. rijst. *Oeij Thoen.*

Vertrokken Passagiers.

Van Rotterdam:

Naar *Batavia*, per Prinses Amalia, kapt. van Rhijn van Alkemade: de heer en mevrouw Hooijen, de heeren Gaade, Stibbe en Hekern, mej. Batten, de luit. 1ste kl. A. D. J. Clarkson, de officieren van admin. T. Wolfson en J. A. Waldeck, de adj.-admin. J. H. C. ten Hoove en J. H. Appelius van Hoboken, benevens 16 Javanen; — per Gertrude, kapt. Lourens: de heer H. J. Rauws en echtg., de heeren J. C. J. van der Schalk, G. H. von Proeck, J. L. Fransen van de Putte, H. van Houten, F. J. Berg, A. Deckkers met familie. en van den Broek, mevrn. E. Steenstra Toussaint met familie. E. Frank met familie en de wed. C. Brusse du Fes, mej. Th. Cox, 2 bedienden; — per Bezoekie, kapt. Schaap: de luit.-kol. der genie Fredzees, de heeren C. L. van Gijen, F. F. Anten en J. H. Hagen, en eene bediende.

Naar *Java*, per Herman, kapt. van Velthoven: de heer A. Hiddink en echtgenoote, de heer J. M. Niederer, mevr. C. M. Adema, geb. Kooi, met een Javansche bediende, mejufvrn. S. M. Boeseken, M. C. U. Castelijn en C. G. Castelijn, alsmede 3 geestelijke heeren en 7 geestelijke zusters.

Naar *Padang*, per Borneo, kapt. Jansen: de heer Zadelhoff.

Van Amsterdam:

Naar *Batavia*, per Prins Fredrik der Nederlanden, kapt. Rotgans: de heer Versteeg, mejufvrn le Grand en Kreijts; — per Julie Claire, kapt. van Oosteroom: de familien Benninck en Spengler, de heeren van Veenendaal en de Witt, mej. Kuchler.

AANGEKOMEN PASSAGIERS.

Met de Ned. schoener *Anna Johanna:* de kapt. *Coutron.*

VERTROKKEN PASSAGIERS.

Met het N. I. stooms. *Padang:* de kapt. *Moerman.* — *echtgenoote, kind.* — de heeren *J. B. Perry.* — *A. G van Dyk* en *familie.* — mevr. de wed. *Warmbold* en *zoontje.* — Z. M. troepen.

Met de Ned. bark *Australien:* 3 gegageerde en 3 gepasp militairen.

Scheepsberigten.

Straat Sunda doorgezeild

Datum.		*Vlag.*	*Namen der Schepen.*	*Gezagvoerder.*	*Van*	*Datum.*	*Naar*
Novemb.	26	Amerikaansch.	Coeur de Lion.	G. W. Tucker.	Whampoa.	7 Nov.	New-York.
»	—	»	Vulture.	G. L. Smith.	Batavia.	23 »	Bremen.
»	27	Engelsch.	Jarra.	E. Roy.	»	26 »	»
»	—	Nederlandsch.	Jonge Jan.	A. Hogenstraaten.	»	25 »	Rotterdam.
»	—	»	Admiraal de Ruyter.	S. Stapert.	»	26 »	Amsterdam.
»	28	»	Copernicus.	Visser.	»	25 »	»
»	—	»	Louisa.	J. C Siedenburg.	»	27 »	»
»	—	Amerikaansch.	Gravina.	O. Spraguet	»	— »	»
»	—	»	Goddard	L. F. Morman	Manilla.	1 »	Boston.
»	—	Engelsch.	Eena.	S. Moate.	Calcutta	30 Oct.	Batavia.
»	29	Amerikaansch.	Romance of the Sea.	W. W. Henry.	Shanghai	10 Nov.	Londen.
»	—	Engelsch.	Rapid.	Taylor	Singapore	...	Mauritius.
»	—	»	Varoon.	B. Robertson.	Manilla.	7 Nov.	Sydney.

Aangekomen Schepen te *Batavia.*

Datum		*Vlag.*	*Namen der Schepen.*	*Gezagvoerder.*	*Van.*	*Datum*	*Agenten*
Nov.	29	Nederlandsch. bark	Hugo Grotius.	J. Glazener.	Cheribon	28 Nov.	Tiedeman en van der Burg.
»	—	Nederl Indisch »	Naga Laut.	J. Winter	Samarang	24 »	John, Pryce en co.
»	—	Nederl. Indisch bark	Elmashoor.	Sech Bahanan	Indramayoe	26 Nov.	Coulster.
»	—	Nederl Indisch schoen.	Digna	Pa Ardie	Soerabaya	21 »	Gezagvoerder.
Decemb.	1	Nederl Indisch bark	Almensoor.	....	Pamanoekan	...	Coulster.

Vertrokken Schepen van *Batavia.*

Datum		*Vlag.*	*Namen der Schepen.*	*Gezagvoerder.*	*Naar*
Nov.	29	Nederlandsch. bark	Schelde	H. A. van Rheede	Soerabaya en Pasaroean.
»	—	» »	Loopuit	Bouwmeester	Soerabaya.
»	—	Nederlandsch. »	Bosphorus	Kruisinga.	Samarang en Amsterdam.
»	—	» »	Australie.	J. C. Harten	Rotterdam.
»	30	Engelsch. schip	Charlotta Ann	Joung.	»
»	—	Nederl. Indisch stoomb	Langan Lamongan.	T. Deighton.	Samarang.
»	—	» » bark	Balheer	Mohamat Semoen.	Soerabaya.
Decemb	1	Old. »	Stedinger	Ammerman.	Hamburg via Soerabaya.
»	—	Nederlandsch. »	A. R Valck	Duivenbode.	Soerabaya.
»	—	» »	J C. Schotel	v. Beest Holle.	Dordrecht.
»	—	Nederlandsch. »	Ida.	Mulder	Tjilatjap.
»	—	» »	Oud Alblas.	Kruymel.	Soerabaya.
»	—	Nederl Indisch bark	Pogoan Zephyr	Ong Kimliang	Muntok en Palembang.

In lading liggende Schepen te *Batavia.*

Vlag.		*Namen der Schepen.*	*Gezagvoerder*	*Bestemming*	*Agenten*
Nederlandsch.	bark	Julie Claire.	A. van Oosteroom	Ned. via Pacalongan	Haager en Schuurman.
»	fregat	Jacoba Helena.	L. van Wagtendonk.	In reparatie	»
»	»	Europa.	H. Poort.	....	Reynst en Vinju.
»	bark	Hugo Grotius.	J. Glazener.	Nederland	Tiedeman en van der Burg.
»	»	Telegraph *.	P. B. Rolufs	Samarang en Soerabaya	De Weerdt, Ruyl en co.
»	»	Zorgvliet	F. H. Groste	Samarang en Soerabaya	E. Moormann en co.
»	»	Mentor *	H. Zeilstra.	....	»
»	»	Anna	Cramer	....	G. Suermondt en co.
»	»	Euterpe.	Kuypers	China.	»
Nederl. Indisch	bark	Naga Laut.	J. Winter	Samarang.	John Pryce en co.
» »	»	Djenoer.	Said Alie.	Soerabaija	Coulster.
» »	»	So-ootbin	Sech Baosier.	Singapore.	»
» »	»	Indramayoe.	Sech Jemanie	Sam. Soer. Ambon en Banda	»
» »	»	Alnoer.	Sech Awab.	Samarang.	»
» »	»	Elmashoor.	Sech Bahanan.	....	»
» »	schoen	Argo.	Massingham	Cheribon en Tagal	»
» »	»	Batavia	Giam Liangsoey	Indramayoe	D. N. Buys en co.
» »	bark	Atiat Ulbarie	Sech Leamerie	....	»
» »	»	So-ot Algair.	Sech Bargebe.	Samarang	»
» »	»	Kim Tianhoat	Goey Bengkiat.	Samarang en Banjermassing.	»
» »	»	Fatahool Mobarak	Goestie Falman	....	»
» »	»	Arif Banjermaas.	Mohamat Arip.	Samarang	»
» »	»	Kalimantan	Lie Boenkim.	....	»
» »	»	Said Maskoor	Alie	....	»
Engelsch.	»	Mount Stuart Elphenstone	G. Kase.	....	Maclaine, Watson en co.
»	schip	Royal Stuart	Tudman.	Holland	Busing, Schröder en co.
»	»	William Fredrick. *	J. Stephenson	Rotterdam	Martin, Dyce en co.
»	bark	Pioneer *.	J. Ingleton	Singapore	Martin. Dyce en co.
Amerikaansch.	schip	Montery *.	Benson	Boston	Paine, Stricker en co.
Fransch	bark	Maria Gabrielle.	Doly.	Nantes	G. Suermondt en co.
Hanover	»	Gottinger	Lange.	Hamburg	Busing, Schröder en co.
Baliesch	bark	Ida *	Haberbier.	Balie Bandong	McEwen en co.

De Particuliere Schepen zijn aangeduid met een *.

Aangekomen schepen te *Soerabaya.*

Datum.		*Vlag.*	*Namen der Schepen.*	*Gezagvoerder.*	*Van*
Nov.	19	Ned.	bark Zwarte Zwaan,	J. Muller	Batavia.
»	20	N. I.	kotter Krabbe.	Mardam.	Pasaroean.
»	—	Ned.	bark Schouwen.	J. Kroll.	Batavia.
»	—	»	schip Tonia.	C. F. Zeeman.	»
»	21	Lings.	schoener Mastora.	Mohamat Taman	Koetee
»	—	Ned.	» Gleaner	J. F. Thierbach.	Menado
»	—	»	bark de Zwyger	P. P. Hoogland.	Amsterdam.
»	22	N. I.	schoener Hoseeng	Intje Po.	Balie Pad.
»	—	»	» Kiem Ingsoen	Ho Kongpoei.	Balie Bad.

Vertrokken schepen van *Soerabaya.*

Datum.		*Vlag.*	*Namen der Schepen.*	*Gezagvoerder.*	*Naar*
Nov.	20	N. I.	schoen. Anna Johanna	Valberg.	Batavia.
»	—	Ned	bark Barend Willem.	J. W. Ketgers.	Ned. v. Pad.
»	—	N. I.	bark Asultanie	Said Assegaf.	Grissee.
»	21	Ned.	» Formosa	M. A. Smits.	Ned. v. [illegible]
»	—	»	» Koning Willem II.	v. Eyk Menkman	Ned. v. Pad.
»	—	»	» Nyverheid	T. K. Veldman.	Ned. v. Pad.
»	—	Eng.	brik Nasroe Majid	Said Assegap.	Singapore.
»	—	N. I,	schoener Digna.	Pa Ardie	Batavia.
»	13	Amer.	bark Ellen Noyes	G. Mescom	Bost. v. Pad.

In lading liggende Schepen te *Soerabaya.*

Vlag.		*Namen der Schepen.*	*Gezagvoerder.*	*Bestemming.*	*Agenten*
Nederlandsch.	bark	Christina Agatha.	H. de Visser	Nederland	Fraser, Eaton en co.
»	schip	Schouwen.	J. Kroll	»	»
»	bark	Johanna Hendrika.	K. Hoek.	»	»
»	bark	Margaretha Johanna.	M. Schon.	»	»
»	schip	Oldenbarneveld.	A. Meyboom.	»	»
»	schoen.	de Vriendschap.	G G. Pietersen.	....	
»	schip	Jeannette en Cornelia	T. K. Veldman	....	
»	»	Willemina en Clara.	H. de Wyn	....	
»	bark	de Zwarte Zwaan	J. Muller.	Nederland	B. J. van Eck en co.
»	»	Koning Willem III.	H H. Zeylstra.	»	J F. van Leeuwen en co.
»	»	Triton	H. Olie.	»	Hoekstra en co.
»	»	de Zwyger.	P. P. Hoogland	....	
»	schip	Tonia	C. T. Zeeman.	Nederland	W. Cores de Vries.
Nederl. Indisch	bark	Blora.	C. N. van der Beek.	....	
» »	»	Djoemoeroet	Oei Boe.	....	
» »	»	Fatal Maän.	....	....	
» »	schoen.	Gleaner	J. F. Thierbach	....	
» »	»	Kangpie	Ong Kanghan.	....	
» »	»	Heatlie.	Ko Tinglo.	....	
» »	»	Isabel.	....	....	
» »	»	Ternate	G G. Petersen	Ternate	B. J. van Eck en co.
» »	»	Sarie Toendjoeng	Loei Soempoat	....	
» »	»	Hoseeng	Intje Po.	....	
» »	»	Kiem Ingsoen	Ho Kongpoei	....	
» »	bark	Aldjoesoor	Sech Ba-adila	Molukkos.	Gezagvoerder.
» »	schoen.	Hoktay.	Oey Kwang	....	
» »	bark	Klasina.	D. W. Browning.	....	
» »	kotter	Little Tot	Mardam.	....	
» »	stooms.	Java.	....	....	
» »	»	Banda	F. H. Schmidt	Batv. en Samarang	W. Cores, de Vries.
» »	»	Koningin der Nederlanden.	J. Prins.	....	
» »	»	Macassar	H. J. E. E. Chevallier	....	
Engelsch.	schip	Charles Holmes	C. H. Bowlby.	Nederland	Adam en co.
Lingasche.	schoen.	Mastora.	Mohamat Tamin	....	

GEDRUKT EN UITGEGEVEN TE BATAVIA BIJ W. BRUINING.